

EBA/GL/2020/06

29/05/2020

Richtsnoeren

---

inzake de initiëring en monitoring van leningen

1. Nalevings- en rapportageverplichtingen

Status van deze richtsnoeren

1. Dit document bevat richtsnoeren die zijn uitgebracht op grond van artikel 16 van Verordening (EU) nr. 1093/2010¹. Overeenkomstig artikel 16, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1093/2010 moeten bevoegde autoriteiten en financiële instellingen zich tot het uiterste inspannen om aan de richtsnoeren te voldoen.
2. De richtsnoeren geven weer wat in de opvatting van de Europese Bankautoriteit (EBA) passende toezichtpraktijken zijn binnen het Europees Stelsel voor financieel toezicht en hoe het recht van de Unie op een specifiek gebied dient te worden toegepast. Bevoegde autoriteiten als bedoeld in artikel 4, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1093/2010 voor wie richtsnoeren gelden, dienen hieraan te voldoen door deze op passende wijze in hun praktijken te integreren (bijvoorbeeld door hun wettelijk kader of hun toezichtprocessen aan te passen), ook wanneer richtsnoeren primair tot instellingen zijn gericht.

Rapportageverplichtingen

3. Overeenkomstig artikel 16, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1093/2010 stellen bevoegde autoriteiten EBA vóór 27/08/2020 ervan in kennis of zij aan deze richtsnoeren voldoen of voornemens zijn deze op te volgen, of, indien dit niet het geval is, wat de redenen van de niet-naleving zijn. Bevoegde autoriteiten die bij het verstrijken van de termijn niet hebben gereageerd, worden geacht niet te hebben voldaan aan de richtsnoeren. Kennisgevingen worden ingediend door het formulier op de EBA-website te versturen naar compliance@eba.europa.eu onder vermelding van "EBA/GL/2020/06". Kennisgevingen worden ingediend door personen die bevoegd zijn om namens hun bevoegde autoriteiten te melden of zij aan de richtsnoeren voldoen. Elke verandering in de status van de naleving moet eveneens aan EBA worden gemeld.
4. Kennisgevingen worden overeenkomstig artikel 16, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1093/2010 op de EBA-website bekendgemaakt.

---

¹ Verordening (EU) nr. 1093/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Bankautoriteit), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/78/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 12).

2. Onderwerp, toepassingsgebied en definities

Onderwerp

5. In deze richtsnoeren worden de in artikel 74, lid 1, van Richtlijn 2013/36/EU bedoelde interne governanceregelingen, procedures en mechanismen ² gespecificeerd, evenals vereisten inzake krediet- en tegenpartijrisico die zijn opgenomen in artikel 79 van die richtlijn, en vereisten in verband met de kredietwaardigheidsbeoordeling van de consument die zijn vastgesteld in hoofdstuk 6 van Richtlijn 2014/17/EU³ en artikel 8 van Richtlijn 2008/48/EG⁴.

Toepassingsgebied

6. Deze richtsnoeren zijn ook van toepassing op instellingen, zoals gedefinieerd in artikel 4, lid 1, punt 3, van Verordening (EU) nr. 575/2013. Wanneer de lening valt onder het toepassingsgebied van Richtlijn 2014/17/EU (de richtlijn hypothecair krediet), is afdeling 5 van toepassing op kredietgevers, zoals gedefinieerd in artikel 4, lid 2, van deze richtlijn, met uitzondering van punt 93. Wanneer de lening valt onder het toepassingsgebied van Richtlijn 2008/48/EG (de richtlijn consumentenkrediet), is afdeling 5 van toepassing op kredietgevers, zoals gedefinieerd in artikel 3, onder b), van die richtlijn, met uitzondering van punt 93.
7. Deze richtsnoeren zijn van toepassing op de interne governanceregeling van instellingen en -procedures met betrekking tot kredietverleningsprocessen gedurende de gehele levenscyclus van kredietfaciliteiten. Voorts zijn deze richtsnoeren van toepassing op de risicobeheerpraktijken, beleidsregels, processen en procedures voor de initiëring van leningen en de monitoring van renderende blootstellingen, evenals op de integratie daarvan in het algemene kader voor beheer en risicobeheer.
8. De afdelingen 4 en 8 zijn van toepassing op alle kredietrisico's die door instellingen, worden aangegaan, uitgezonderd schuldbewijzen, derivaten en effectenfinancieringstransacties.

---

² Richtlijn 2013/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG (PB L 176 van 27.6.2013, blz. 338-436).

³ Richtlijn 2014/17/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 februari 2014 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen en tot wijziging van de Richtlijnen 2008/48/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 (PB L 60 van 28.2.2014, blz. 34-85).

⁴ Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad (PB L 133 van 23.4.2008, blz. 66-92).

9. De afdelingen 5 en 6 zijn van toepassing op leningen aan consumenten, micro- en kleine ondernemingen en middelgrote en grote ondernemingen. De afdelingen 5 en 6 zijn niet van toepassing op leningen en voorschotten aan kredietinstellingen, beleggingsondernemingen, financiële instellingen, verzekerings- en herverzekeringsondernemingen en centrale banken, en evenmin op leningen en voorschotten aan soevereine emittenten, met inbegrip van centrale overheden, regionale en lokale autoriteiten en entiteiten uit de publieke sector. De afdelingen 5 en 6 zijn niet van toepassing op respijtleningen en niet-renderende leningen.
10. De bevoegde autoriteiten kunnen overwegen de afdelingen 6 en 7 toe te passen op kredietgevers die binnen het toepassingsgebied van Richtlijn 2014/17/EU en Richtlijn 2008/48/EU vallen en geen kredietinstellingen zijn.
11. In verband met vastgoedkredietverlening moet onroerend goed dat een gemengd gebruik kent, zoals niet-zakelijk én zakelijk onroerend goed (Commercial Real Estate, CRE), worden geclassificeerd in overeenstemming met het overwegend gebruik ervan of als afzonderlijke onroerende goederen worden beschouwd, op basis van de aan elk gebruik toe te rekenen oppervlakte. Indien een dergelijke beoordeling niet objectief kan worden uitgevoerd (bijvoorbeeld omdat bepaalde delen van het onroerend goed voor gemeenschappelijk gebruik beschikbaar zijn), kan het onroerend goed worden geclassificeerd overeenkomstig het overwegend gebruik ervan.
12. De bevoegde autoriteiten moeten er overeenkomstig artikel 109 van Richtlijn 2013/36/EU op toezien dat instellingen deze richtsnoeren op individuele, gesubconsolideerde en geconsolideerde basis toepassen, tenzij de bevoegde autoriteiten gebruikmaken van de in de artikelen 21 en 109 van Richtlijn 2013/36/EU bedoelde afwijkingen. De bevoegde autoriteiten moeten er tevens op toezien dat de instellingen deze richtsnoeren op gesubconsolideerd en individueel niveau in overeenstemming met de beleidsregels en praktijken van de groep op geconsolideerd niveau toepassen, rekening houdend met de kenmerken van deze instellingen en hun kredietportefeuilles.

Geadresseerden

13. Deze richtsnoeren zijn gericht tot bevoegde autoriteiten, zoals gedefinieerd in artikel 4, lid 2, onder i), iii), vi) en vii), van Verordening (EU) nr. 1093/2010, en tot financiële instellingen, zoals gedefinieerd in artikel 4, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1093/2010.

Definities

14. Tenzij anders aangegeven, hebben de termen die worden gebruikt en gedefinieerd in Verordening (EU) nr. 575/2013, Richtlijn 2013/36/EU, Richtlijn 2014/17/EU, Richtlijn 2008/48/EG, de EBA-richtsnoeren inzake interne governance uit hoofde van

Richtlijn 2013/36/EU⁵, de EBA-richtsnoeren voor verbonden cliënten uit hoofde van artikel 4, lid 1, punt (39), van Verordening (EU) nr. 575/2013⁶, de richtsnoeren van EBA en de Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA) voor het beoordelen van de geschiktheid van leden van het leidinggevend orgaan en medewerkers met een sleutelfunctie⁷, de EBA-richtsnoeren betreffende een degelijk beloningsbeleid overeenkomstig artikel 74, lid 3, en artikel 75, lid 2, van Richtlijn 2013/36/EU en openbaarmaking overeenkomstig artikel 450 van Verordening (EU) nr. 575/2013⁸, de EBA-richtsnoeren inzake het beloningsbeleid en de beloningspraktijken in verband met de verkoop en verstrekking van retailbankproducten en -diensten⁹, de EBA-richtsnoeren inzake uitbesteding¹⁰, de EBA-richtsnoeren voor stresstesten van instellingen¹¹ en de Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen¹² in deze richtsnoeren dezelfde betekenis.

15. In deze richtsnoeren gelden bovendien de volgende definities:

"kredietbeslisser":	een kredietcommissie, kredietcommissies of afzonderlijke medewerkers met gedelegeerde bevoegdheden om te beslissen over kredieten, zoals omschreven in het beslissingskader voor kredieten dat is gespecificeerd in de beleidsregels en procedures van de instellingen;
"zakelijk onroerend goed":	heeft dezelfde betekenis als in afdeling 2, onderafdeling 1 ("Definities"), punt 1, onder 4, van Aanbeveling ESRB/2016/14 ¹³ ;
"ecologisch duurzame leningen":	leningen ter financiering van ecologisch duurzame economische activiteiten. Dergelijke leningen maken onderdeel uit van het bredere concept van "duurzame financiering", waaronder worden verstaan alle financiële instrumenten of investeringen, met inbegrip van aandelen en schuldkapitaal, garanties en risicobeheersinstrumenten, die worden uitgegeven of verstrekt in ruil voor de levering van financieringsactiviteiten die aan ecologische duurzaamheidscriteria voldoen;

⁵ EBA/GL/2017/11.

⁶ EBA/GL/2017/15.

⁷ EBA/GL/2017/12.

⁸ EBA/GL/2015/22.

⁹ EBA/GL/2016/06.

¹⁰ EBA/GL/2019/02.

¹¹ EBA/GL/2018/04.

¹² Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (OJ L 124 van 20.5.2003, blz. 36-41).

¹³ Aanbeveling van het Europees Comité voor systeemrisico's houdende wijziging van Aanbeveling ESRB/2016/14 betreffende het opvullen van lacunes in onroerendgoedgegevens (ESRB/2019/3) (PB C 271 van 13.8.2019).

"lening":	leningen en voorschotten, zoals gedefinieerd in bijlage V bij Uitvoeringsverordening (EU) nr. 680/2014 van de Commissie;
"projectfinanciering":	de financiering van alle activiteiten van micro-, kleine, middelgrote en grote ondernemingen (met inbegrip van voor het project opgerichte special purpose vehicles) die betrokken zijn bij projecten waarbij aflossingen en rentebetalingen op kredietfaciliteiten in de eerste plaats afhankelijk zijn van de kasstroom uit de verkoop van het project, en alle activa van het project worden verpand aan de instelling die het project financiert;
"single customer view":	"één samenhangend overzicht van alle activa en passiva van een klant die op geconsolideerde basis worden aangehouden bij een instelling of kredietgever, met inbegrip van informatie over alle financiële verbintenissen, waaronder de terugbetalingsgeschiedenis bij de instelling of kredietgever";
"scheepsfinanciering":	"de financiering van alle activiteiten in verband met de bouw, aanschaf en exploitatie van schepen en offshore-installaties, wanneer de financiële dienstverlening aan kredietfaciliteiten in de eerste plaats afhankelijk is van de kasstroom uit de exploitatie of verkoop van deze schepen of offshore-installaties, of wanneer de zekerheid is gestructureerd rond de schepen of offshore-installaties, de scheepsbouw of diverse charterovereenkomsten";
"bron van de terugbetalingscapaciteit":	de totale geldmiddelen, de kasstroom en overwegingen ten aanzien van het betalingsgedrag van de kredietnemer, zoals geregistreerd door de kredietgever op het moment van de initiëring van de lening, die alle bronnen van instroom van kasmiddelen omvatten (zoals inkomen, regelmatige particuliere overdrachten, alimentatie, huurinkomsten van onroerende goederen, inkomen uit financiële investeringen, inkomen uit particuliere zakelijke activiteiten of partnerschappen, inkomsten uit andere bronnen), geldmiddelen (zoals spaarrekeningen, beleggingsproducten) en normale uitgaven;

Evenredige toepassing

16. met het oog op een evenredige toepassing van deze richtsnoeren dient rekening te worden gehouden met de volgende criteria:
- a. voor afdeling 4: de criteria die zijn vermeld in titel I van de EBA-richtsnoeren inzake interne governance;
  - b. voor afdeling 5: de omvang, aard en complexiteit van de kredietfaciliteit, onverminderd de artikelen 18 en 20 van Richtlijn 2014/17/EU en artikel 8 van Richtlijn 2008/48/EU;
  - c. voor afdeling 7: de omvang, aard en complexiteit van de kredietfaciliteit en van het onderpand;
  - d. voor afdeling 8: de omvang, aard en complexiteit van de instelling; de omvang, aard en complexiteit van de kredietfaciliteit; en het soort kredietnemer en diens, omvang en risicoprofiel.
17. Met betrekking tot leningen aan consumenten dienen instellingen en kredietgevers ervoor te zorgen dat de toepassing van punt 16 geen afbreuk doet aan de doelstelling van consumentenbescherming, zoals vastgelegd in Richtlijn 2008/48/EU, Richtlijn 2014/17/EU en nader gespecificeerd in deze richtsnoeren, en met name in afdeling 5.1 en de onderafdelingen 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3 en 5.2.4.

3. Tenuitvoerlegging

Toepassingsdatum

18. Deze richtsnoeren zijn van toepassing vanaf 30 juni 2021.
19. De afdelingen 5 en 6 zijn van toepassing op leningen en voorschotten die zijn geïnitieerd na 30 juni 2021. Afdeling 5 is ook van toepassing op leningen en voorschotten die reeds bestaan op 30 juni 2021 indien de algemene voorwaarden ervan na 30 juni 2021 zijn gewijzigd, mits de wijzigingen bij een specifieke kredietbeslissing zijn goedgekeurd, en indien de tenuitvoerlegging ervan een nieuwe leningsovereenkomst met de kredietnemer of een addendum bij de bestaande overeenkomst vereist.
20. Afdeling 7 is van toepassing op de waardering, monitoring en herwaardering van zekerheden in de vorm van onroerende goederen en roerende goederen, uitgezonderd financiële zekerheden, die zijn uitgevoerd na 30 juni 2021.
21. Afdeling 8 is van toepassing op alle kredietfaciliteiten die zijn geïnitieerd na 30 juni 2021.

Overgangsbepalingen

22. Voor deze specifieke bepalingen van de richtsnoeren gelden de volgende overgangsregelingen (bevoegde autoriteiten kunnen deze overgang echter naar eigen inzicht versnellen):

In verband met afdeling 8 geldt het volgende: indien instellingen niet beschikken over alle in deze richtsnoeren vermelde relevante informatie en gegevens die moeten worden gebruikt voor het toezicht op bestaande kredietnemers of kredietfaciliteiten die zijn verleend voor de toepassingsdatum, moeten instellingen de ontbrekende informatie en gegevens vóór 30 juni 2024 verzamelen door middel van de regelmatige kredietbeoordeling van kredietnemers, zoals beschreven in deze richtsnoeren.

Intrekking

23. Met ingang van de datum van toepassing van deze richtsnoeren worden de volgende richtsnoeren ingetrokken:

Guidelines on creditworthiness assessment (EBA/GL/2015/11).

4. Interne governance voor kredietverlening en -monitoring

---

24. Naast de bepalingen in de EBA-richtsnoeren inzake interne governance moeten instellingen met betrekking tot kredietverlening en -monitoring verdere voorwaarden in acht nemen, zoals uiteengezet in deze afdeling.

4.1 Kredietrisicobeheer en -cultuur

4.1.1 Verantwoordelijkheden van het leidinggevend orgaan

25. Met betrekking tot kredietverlening moet het leidinggevend orgaan, als bedoeld in de EBA-richtsnoeren inzake interne governance:

- a. de kredietrisicostrategie van de instelling als onderdeel van de algemene risicostrategie, en de bedrijfsstrategie goedkeuren om ervoor te zorgen dat zij in overeenstemming zijn met het risicobereidheidskader (Risk Appetite Framework, RAF), de kapitaal- en de liquiditeitsplanning en, voor zover relevant, met het interne proces ter beoordeling van de kapitaaltoereikendheid (Internal Capital Adequacy Assessment Process, ICAAP) en het interne proces ter beoordeling van de liquiditeitstoereikendheid (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process, ILAAP);
- b. de kredietrisicobereidheid in het kader van het totale RAF vaststellen, met inbegrip van kredietverleningsnormen, kwalitatieve overzichten, kwantitatieve parameters en limieten, en escalatiedrempels, zonder vooringenomen beoordeling van de bedrijfsresultaten;
- c. het kader voor het kredietacceptatieproces goedkeuren, met inbegrip van, voor zover relevant, de interne structuren voor kredietverlening en -bewaking en het vaststellen van gedelegeerde besluitvormingsinstanties;
- d. doeltreffend toezicht op de kredietrisicokwaliteit waarborgen, met name ten tijde van de kredietverlening, en voorzieningen;
- e. zorgen voor adequate procedures voor de goedkeuring, de monitoring en de controle van kredieten, met het oog op een doeltreffend beheer van het kredietrisico;
- f. ervoor zorgen dat alle personeelsleden die betrokken zijn bij het aangaan van kredietrisico's en het beheer, de monitoring en de controle van het kredietrisico, over toereikende vaardigheden en voldoende middelen en ervaring beschikken;

- g. de risicocultuur, de kernwaarden en de verwachtingen van de instelling ten aanzien van het kredietrisico vaststellen en goedkeuren en toezien op de implementatie ervan;
- h. ervoor zorgen dat het beloningskader, met inbegrip van alle relevante prestatiedoelstellingen, en het prestatiebeoordelingskader voor kredietbeslissers die geïdentificeerde personeelsleden zijn, in overeenstemming blijven met het kredietrisico en de kredietrisicobereidheid.

4.1.2 Kredietrisicocultuur

- 26. Als onderdeel van de algemene risicocultuur moeten instellingen een kredietrisicocultuur ontwikkelen in de vorm van beleid, communicatie en opleiding van personeel in overeenstemming met de EBA-richtsnoeren inzake interne governance.
- 27. De kredietrisicocultuur moet de juiste "toon aan de top" omvatten en ervoor zorgen dat krediet wordt verstrekt aan kredietnemers die, naar beste weten van de instelling op het moment van de toekenning van het krediet, in staat zullen zijn om aan de voorwaarden van de kredietovereenkomst te voldoen, en, waar nodig, wordt gewaarborgd door voldoende en passende zekerheden, rekening houdend met het effect op de kapitaalpositie en winstgevendheid van de instelling en de duurzaamheid en daarmee verband houdende milieu-, sociale en governancefactoren (hierna "MSG-factoren" genoemd).
- 28. Instellingen zorgen ervoor dat de kredietrisicocultuur op alle niveaus van de instelling op doeltreffende wijze wordt geïmplementeerd en dat alle personeelsleden die betrokken zijn bij het aangaan van het kredietrisico, het kredietrisicobeheer en de bewakingsprocessen, volledig doordrongen zijn van die cultuur en verantwoordelijkheid dragen voor hun handelen.
- 29. Instellingen dienen beleid en procedures vast te stellen om toe te zien op de naleving van de kredietrisicocultuur van de instelling door alle bij kredietverlenings-, monitoring- en controleprocessen betrokken personeelsleden (bijvoorbeeld door middel van zelfbeoordelingen door personeelsleden). In situaties waarin tekortkomingen in de kredietcultuur aan het licht komen door de zelfbeoordeling van de instelling of door toezichtmaatregelen, moet de instelling duidelijke, resultaatgerichte en tijdige maatregelen nemen om deze tekortkomingen te verhelpen. De kredietrisicostrategie, het kredietbeleid en de kredietprocedures moeten zodanig zijn opgezet dat eventuele negatieve effecten van een gebrekkige kredietcultuur kunnen worden opgevangen.

4.2 Kredietrisicobereidheid, kredietrisicostrategie en kredietrisicolimieten

- 30. De kredietrisicobereidheid, de kredietrisicostrategie en het algehele kredietrisicobeleid moeten worden afgestemd op de algemene RAF van de instelling. De kredietrisicobereidheid van de instelling dient de omvang van het kredietrisico en het risicozwaartepunt van de instelling te specificeren alsmede de samenstelling van de kredietportefeuille, met inbegrip van

de concentratie ervan, en de diversificatiedoelstellingen met betrekking tot bedrijfsonderdelen, geografische spreiding, economische sectoren en producten.

31. Het beleid inzake de kredietrisicobereidheid moet worden geïmplementeerd met behulp van passende maatstaven en limieten voor het kredietrisico. Deze maatstaven en limieten dienen betrekking te hebben op de belangrijkste aspecten van de kredietrisicobereidheid, alsook op klantsegmenten, valuta, soorten zekerheden en kredietrisicolimiteringsinstrumenten. Zo nodig moeten de kredietrisicomaatstaven een combinatie zijn van retrospectieve en toekomstgerichte indicatoren en moeten zij worden afgestemd op het bedrijfsmodel en de complexiteit van de instelling.
32. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat de kredietrisicobereidheid en de bijbehorende maatstaven en limieten naar behoren worden verbijzonderd naar alle niveaus binnen de instelling, met inbegrip van alle relevante groepsentiteiten en bedrijfsonderdelen en -eenheden met kredietrisico.
33. Met het oog op het beheer van het concentratierisico moeten instellingen kwantitatieve interne kredietrisicolimieten vaststellen voor het totale kredietrisico, maar ook voor portefeuilles met gedeelde kredietrisicokenmerken, subportefeuilles en individuele kredietnemers. In het geval van groepsentiteiten en verbonden cliënten moet bij de vaststelling van de limieten ook rekening worden gehouden met de geconsolideerde en gesubconsolideerde positie en de positie van de afzonderlijke entiteiten op geconsolideerd en gesubconsolideerd niveau.

4.3 Kredietrisicobeleid en -procedures

34. Instellingen moeten in hun kredietrisicobeleid en -procedures de criteria voor het vaststellen, beoordelen, goedkeuren, monitoren, rapporteren en beperken van het kredietrisico en de criteria voor de berekening van voorzieningen voor zowel boekhoudkundige als kapitaaltoereikendheidsvereisten vermelden. Instellingen leggen het kader daarvoor schriftelijk vast en werken het regelmatig bij.
35. Het kredietrisicobeleid en de kredietrisicoprocedures moeten erop zijn gericht een proactieve benadering te bevorderen ten aanzien van het monitoren van de kredietkwaliteit, het vroegtijdig in kaart brengen van de eventuele verslechtering van kredieten en het beheer van de algemene kredietkwaliteit en het daarmee samenhangende risicoprofiel van de portefeuille, onder meer door middel van nieuwe kredietverleningsactiviteiten.
36. Het kredietrisicobeleid en de kredietrisicoprocedures moeten alle kredietverleningsactiviteiten, activatypen, klantsegmenten, producten en specifieke kredietfaciliteiten, praktijken inzake kredietrisicobeheer en bijbehorende taken en controles omvatten.

37. Het kredietrisicobeleid en de kredietrisicoprocedures moeten specifieke beleidslijnen en procedures voor het verstrekken van kredieten omvatten die voldoende gedetailleerd zijn om rekening te kunnen houden met de specifieke bedrijfsonderdelen van de instelling, voor verschillende sectoren, in overeenstemming met hun respectieve complexiteit en grootte, en de risico's van verschillende marktsegmenten die met de kredietfaciliteit verband houden.
38. In het kredietrisicobeleid en de kredietrisicoprocedures moet het volgende worden gespecificeerd:
- a. beleidslijnen en procedures en regels voor de goedkeuring van en de besluitvorming over kredietverlening, met inbegrip van passende machtigingsniveaus die in overeenstemming met de kredietrisicobereidheid en -limieten zijn vastgesteld;
  - b. criteria voor de kredietverlening, rekening houdend met de in bijlage 1 omschreven elementen;
  - c. voorschriften inzake de behandeling van informatie en gegevens die nodig zijn voor de kredietwaardigheidsbeoordeling, zoals beschreven in afdeling 5.1;
  - d. vereisten inzake de kredietwaardigheidsbeoordeling, met inbegrip van een gevoeligheidsanalyse, zoals beschreven in afdeling 5.2;
  - e. voorschriften inzake de limieten van de totale blootstelling en het kredietrisico en het beheer van kredietrisicoconcentraties;
  - f. vereisten en procedures betreffende de aanvaarding en het gebruik van zekerheden en kredietrisicolimiteringstechnieken, teneinde te bepalen of zij geschikt zijn om het inherente risico van een kredietfaciliteit tot een minimum te beperken. Dergelijke vereisten en procedures moeten specifiek zijn voor het activatype en het producttype en moeten naar behoren rekening houden met het type, de omvang en de complexiteit van de verleende kredietfaciliteiten;
  - g. voorwaarden voor de toepassing van geautomatiseerde besluitvorming in het kredietverleningsproces, met inbegrip van de vermelding van producten en segmenten waarvoor en limieten waarbinnen geautomatiseerde besluitvorming is toegestaan;
  - h. een op risico's gebaseerde benadering waarbij mogelijke afwijkingen van de standaardbeleidslijnen en -procedures en van de kredietverleningscriteria aan bod komen, met inbegrip van:
    - i. voorwaarden voor het goedkeuringsproces bij afwijkingen en uitzonderingen en de specifieke documentatievereisten, met inbegrip van het auditspoor;
    - ii. criteria voor afwijzingen en criteria voor de doorverwijzing van afwijkingen/uitzonderingen naar hogere niveaus binnen de hiërarchie van kredietbeslissers (met inbegrip van bijstellingen, annuleringen, blootstellingen

die mogelijk zijn goedgekeurd als uitzondering op de algemene kredietverleningsnormen en andere niet-standaardactiviteiten in het kader van een speciaal proces met verschillende goedkeuringsinstanties);

- iii. vereisten voor de bewaking van de omstandigheden en de voorwaarden voor een uitzonderlijk kredietverleningsbesluit, met inbegrip van de vereisten voor de beoordeling ervan door de relevante functies tijdens de regelmatige beoordeling van de aanvraag en de naleving van het beleid en de limieten;
  - i. vereisten met betrekking tot wat moet worden gedocumenteerd en geregistreerd als onderdeel van het kredietverleningsproces, met inbegrip van bemonsterings- en auditdoeleinden. Hierbij gaat het ten minste om de vereisten voor de afsluiting van kredietaanvragen en de kwalitatieve en kwantitatieve motivering/analyse alsmede alle ondersteunende documentatie die als basis heeft gediend voor de goedkeuring of de afwijzing van de kredietfaciliteit;
  - j. vereisten voor de bewaking van de kredietverleningsactiviteiten; het internecontrolekader moet alle fasen na verlening van het krediet bestrijken;
  - k. indien van toepassing, de criteria bedoeld in de afdelingen 4.3.2, 4.3.3, 4.3.4, 4.3.5 en 4.3.6;
  - l. de criteria bedoeld in afdeling 4.3.1 en 4.3.7.
39. Binnen hun kredietrisicobeleid en -procedures en voortbouwend op de kredietrisicostrategie moeten instellingen ook rekening houden met de beginselen van verantwoord lenen. In het bijzonder dienen zij:
- a. rekening te houden met de specifieke situatie van een kredietnemer, zoals de eerlijke behandeling van kredietnemers die in economische moeilijkheden verkeren;
  - b. kredietproducten te ontwerpen die op verantwoorde wijze aan de consumenten worden aangeboden.
40. Met betrekking tot kredietproducten die aan consumenten worden aangeboden, moeten instellingen ervoor zorgen dat de kredietverleningscriteria niet leiden tot onbillijke gevolgen of een overmatige schuldenlast voor de kredietnemers en hun huishoudens.
41. In hun kredietrisicobeleid en -procedures in verband met de in punt 38, onder a), bedoelde kredietbeslissing en de in punt 38, onder d), bedoelde kredietwaardigheidsbeoordelingen moeten instellingen ook het eventuele gebruik van geautomatiseerde modellen bij de kredietwaardigheidsbeoordeling en de kredietbeslissingsprocedures vastleggen op een wijze die past bij de omvang, aard en complexiteit van de kredietfaciliteit en de soorten kredietnemers. De instellingen moeten met name passende governanceregelingen vaststellen voor het ontwerp en het gebruik van dergelijke modellen en voor het beheer van het

bijbehorende modelrisico, rekening houdend met de criteria van afdeling 4.3.4, alsook voor modelrisico-gerelateerde aspecten van de EBA-richtsnoeren inzake gemeenschappelijke procedures en methoden voor het proces van toetsing en evaluatie door de toezichthouder¹⁴.

42. Instellingen moeten ervoor zorgen dat het kredietrisicobeleid en de kredietrisicoprocedures zo worden opgezet dat het risico van interne of externe fraude in het kredietverleningsproces tot een minimum wordt beperkt. Instellingen moeten over toereikende procedures beschikken om op verdacht of frauduleus gedrag te monitoren.
43. Instellingen dienen het kredietrisicobeleid en de kredietrisicoprocedures regelmatig te evalueren. Hiervoor moeten zij duidelijk de functies en personeelsleden aanwijzen inclusief hun taken en verantwoordelijkheden om specifieke beleidslijnen en procedures actueel te houden.

4.3.1 Beleid en procedures ter bestrijding van witwassen en de financiering van terrorisme

44. Instellingen moeten in hun beleid ook specificeren hoe zij de risico's op witwassen en terrorismefinanciering (WWTF) waaraan zij als gevolg van hun kredietverleningsactiviteiten zijn blootgesteld, in kaart brengen, beoordelen en beheren¹⁵. In het bijzonder moeten instellingen:
  - a. op het niveau van hun bedrijf het WWTF-risico in kaart brengen, beoordelen en beheren dat verbonden is aan het type klant voor wie zij diensten verrichten, de verstrekte producten, de geografische omgeving waaraan zij zijn blootgesteld en de distributiekanaalen die zij gebruiken;
  - b. op het niveau van de individuele relatie het aan deze relatie verbonden WWTF-risico in kaart brengen, beoordelen en beheren. Als onderdeel hiervan moeten instellingen:
    - i. rekening houden met het doel van het krediet;
    - ii. nagaan in hoeverre de betrokkenheid bij de kredietfaciliteit van andere natuurlijke personen of rechtspersonen dan de kredietnemer en de instelling een WWTF-risico doet ontstaan;
    - iii. in situaties waarin een aan de individuele relatie verbonden WWTF-risico is geconstateerd, risicogevoelige maatregelen nemen om te achterhalen of de geldmiddelen die worden gebruikt voor de terugbetaling van het krediet, met inbegrip van contant geld of kasequivalenten die als zekerheid zijn verstrekt, afkomstig zijn van legitieme bronnen. Bij de beoordeling van de legitimiteit van de financieringsbron moeten instellingen rekening houden met de activiteiten

¹⁴ EBA/GL/2014/13.

¹⁵ Volgens Richtlijn (EU) 2015/849 zijn instellingen verplicht doeltreffende beleidslijnen en procedures in te voeren en te handhaven om WWTF te voorkomen en deze op te sporen en te ontmoedigen indien dit zich toch voordoet. Instellingen moeten ook de gemeenschappelijke richtsnoeren van de Europese toezichthoudende autoriteiten ESA's betreffende risicofactoren (JC 2017 37) raadplegen voor nadere informatie over deze punten.

waarmee de middelen zijn gegenereerd en met de vraag of de desbetreffende informatie geloofwaardig is en in overeenstemming is met de gegevens over de klant en diens professionele activiteiten die de instelling bekend zijn.

45. Instellingen dienen over interne procedures te beschikken om ervoor te zorgen dat de ten behoeve van de kredietwaardigheidsbeoordeling verkregen informatie, zoals de in afdeling 5.1 en bijlage 2 van deze richtsnoeren gespecificeerde informatie, ook dient ter ondersteuning van hun procedures ter bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering.
46. Instellingen moeten beleidsmaatregelen en procedures vaststellen om ervoor te zorgen dat leningen worden verstrekt in overeenstemming met de kredietbeslissing en de leningsovereenkomst. Tevens moeten zij er voor zorgen dat er passende controles worden uitgevoerd om WWTF-risico's vast te stellen, te beoordelen en te beheren, en dat daartoe relevante gegevens worden bijgehouden, in overeenstemming met de bredere verplichtingen van de instellingen op het gebied van de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering uit hoofde van Richtlijn (EU) 2015/849.

4.3.2 Transacties met hefboomwerking

47. In het kader van hun beleid en procedures moeten instellingen beschikken over een allesomvattende definitie van transacties met hefboomwerking waarin rekening wordt gehouden met de mate van het hefboomeffect van de kredietnemer en het doel van de transactie. Deze definitie moet in alle bedrijfsonderdelen en eenheden met kredietrisico worden toegepast.
48. Het toepassingsgebied en de uitvoering van de definitie van een transactie met hefboomwerking door een instelling moeten regelmatig worden herzien om ervoor te zorgen dat er geen sprake is van ongerechtvaardigde uitsluiting.
49. Instellingen definiëren hun bereidheid en strategie voor transacties met hefboomwerking op een wijze die alle betrokken bedrijfseenheden omvat die bij dergelijke activiteiten betrokken zijn. Instellingen moeten bepalen welke soorten transacties met hefboomwerking zij bereid zijn aan te gaan, en daarnaast toelaatbare waarden voor parameters vaststellen, zoals ratingcijfers, de kans op wanbetaling, het niveau van zekerheidsstelling en hefboomniveaus, ook op sectoraal niveau, indien relevant.
50. Instellingen moeten hun risicobereidheid vastleggen met betrekking tot de syndicering van transacties met hefboomwerking en een omvattend kader voor limieten vaststellen, met inbegrip van specifieke onderwritinglimieten en een gedetailleerde reeks sublimieten, met vermelding van zowel maximumlimieten als de aard van de transacties waarin de instelling bereid is deel te nemen.
51. Instellingen moeten een solide governancestructuur vaststellen voor transacties met hefboomwerking, zodat een alomvattend en samenhangend toezicht mogelijk is op alle transacties met hefboomwerking die door hen zijn geïnitieerd, gesyndiceerd of aangekocht,

waaronder, voor zover relevant, "best efforts"-deals en "clubdeals", alsook standaard bilaterale leningen aan micro-, kleine, middelgrote en grote ondernemingen.

52. Instellingen moeten ervoor zorgen dat alle transacties met hefboomwerking naar behoren worden beoordeeld, in overeenstemming met de risicobereidheid, strategieën en beleidsmaatregelen van de instellingen, en worden goedgekeurd door de betrokken kredietbeslissers. Voor transacties met syndicaat- en onderwritingrisico's, moeten specifieke goedkeuringsvereisten en -processen zijn vastgesteld.

4.3.3 Technologische innovatie bij kredietverlening

53. Wanneer instellingen op technologie gebaseerde innovatieve toepassingen voor kredietverlening gebruiken, moeten zij :

- a. in hun risicobeheers- en controlekaders voldoende rekening houden met de inherente risico's die verbonden zijn aan de gebruikte innovatieve toepassingen. Dit moet in verhouding staan tot het bedrijfsmodel, de kredietrisicoblootstelling, de complexiteit van de methoden en de mate van het gebruik van op technologie gebaseerde innovatieve toepassingen;
- b. ervoor zorgen dat het leidinggevend orgaan voldoende inzicht heeft in het gebruik van de innovatieve toepassingen, de beperkingen ervan en de gevolgen ervan voor de kredietverleningsprocedures;
- c. inzicht hebben in de gebruikte onderliggende modellen, met inbegrip van hun mogelijkheden, aannames en beperkingen, en tevens de traceerbaarheid, controleerbaarheid en robuustheid en veerkracht ervan waarborgen;
- d. ervoor zorgen dat de modellen geschikt zijn voor het beoogde doel, rekening houdend met de geïdentificeerde taak en andere criteria, zoals de prestaties en het gebruik ervan. Indien tijdens de toepassing van een model nadere uitleg erover moet kunnen worden gegeven, moet worden overwogen om een interpreteerbaar model te ontwikkelen;
- e. inzicht hebben in de kwaliteit van de gegevens en invoer in het model en vooringenomenheid in het kredietbeslissingsproces opsporen en voorkomen, waarbij ervoor wordt gezorgd dat er passende waarborgen zijn om de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van informatie en systemen te garanderen;
- f. ervoor zorgen dat de prestaties van het model, met inbegrip van de geldigheid en de kwaliteit van de output ervan, voortdurend worden gemonitord en dat er tijdig passende herstelmaatregelen worden getroffen in het geval van geconstateerde problemen (zoals verslechtering of afwijking van het verwachte gedrag).

4.3.4 Modellen voor kredietwaardigheidsbeoordeling en kredietbeslissing

54. Bij het gebruik van geautomatiseerde modellen voor kredietwaardigheidsbeoordeling en kredietbeslissing moeten instellingen inzicht hebben in de gebruikte modellen en hun methodologie, inputgegevens, aannames, beperkingen en output, en moeten zij voorzien in:
- a. interne beleidslijnen en procedures voor het opsporen en voorkomen van vooringenomenheid en het waarborgen van de kwaliteit van de inputgegevens;
  - b. maatregelen om de traceerbaarheid, controleerbaarheid en robuustheid en veerkracht van de input en output te waarborgen;
  - c. interne beleidslijnen en procedures om erop toe te zien dat de kwaliteit van de modeloutput regelmatig wordt beoordeeld aan de hand van maatregelen die zijn afgestemd op het gebruik van het model, met inbegrip van backtesting van de modeluitkomsten;
  - d. controlemechanismen, annulerings- en escalatieprocedures voor het model binnen het reguliere kredietbeslissingskader, met inbegrip van kwalitatieve benaderingen, kwalitatieve risicobeoordelingsinstrumenten (met inbegrip van deskundige beoordeling en kritische analyse) en kwantitatieve limieten.
55. Instellingen dienen te beschikken over toereikende modeldocumentatie die betrekking heeft op:
- a. methoden, aannames en inputgegevens, en een aanpak om vooringenomenheid op te sporen en te voorkomen en de kwaliteit van de inputgegevens te waarborgen;
  - b. het gebruik van de modeloutput in het besluitvormingsproces en het toezicht op deze geautomatiseerde beslissingen voor de algemene kwaliteit van de portefeuille of de producten waarin deze modellen worden gebruikt.

4.3.5 Milieu-, sociale en governancerisico's

56. De instellingen moeten in hun beleid ten aanzien van kredietrisicobereidheid en kredietrisicobeheer en hun kredietrisicobeleidsregels en -procedures rekening houden met MSG-factoren en daaraan verbonden risico's opnemen en daarbij een holistische benadering hanteren.
57. Instellingen dienen in hun risicobereidheid, beleidsregels en procedures op het gebied van kredietrisico rekening te houden met de aan MSG-factoren verbonden risico's voor de financiële situatie van kredietnemers, en met name met de potentiële impact van milieufactoren en klimaatverandering. De risico's van klimaatverandering voor de financiële prestaties van kredietnemers kunnen in de eerste plaats de vorm aannemen van fysieke risico's, zoals risico's voor de kredietnemer die voortvloeien uit de fysieke gevolgen van

klimaatverandering, met inbegrip van aansprakelijkheidsrisico's voor hun bijdrage aan klimaatverandering, of transitierisico's, zoals risico's voor de kredietnemer die voortvloeien uit de transitie naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie. Daarnaast kunnen zich andere risico's voordoen, zoals veranderingen in markt- en consumentenvoorkeuren en juridische risico's die van invloed kunnen zijn op de prestaties van de onderliggende activa.

4.3.6 Ecologisch duurzame leningen

58. Instellingen die ecologisch duurzame kredietfaciliteiten initiëren of voornemens zijn te initiëren, moeten als onderdeel van hun kredietrisicobeleidsregels en -procedures specifieke details van hun beleid en procedures op het gebied van ecologisch duurzame kredietverlening uitwerken met betrekking tot de verstrekking en de monitoring van dergelijke kredietfaciliteiten. Deze beleidsregels en procedures moeten met name:

- a. voorzien in een lijst van de projecten en activiteiten, alsmede de criteria, die de instelling geschikt acht voor ecologisch duurzame leningen, of een verwijzing naar relevante bestaande normen inzake ecologisch duurzame leningen die bepalen welk soorten leningen als ecologisch duurzaam worden beschouwd;
- b. de procedure specificeren aan de hand waarvan de instellingen beoordelen of de opbrengsten van de ecologisch duurzame kredietfaciliteiten die zij hebben geïnitieerd, worden gebruikt voor ecologisch duurzame activiteiten. In het geval van leningen aan ondernemingen moet die procedure het volgende omvatten:
  - i. verzamelen van informatie over de klimaatgerelateerde en ecologische of anderszins duurzame zakelijke doelstellingen van de kredietnemers;
  - ii. beoordelen van de conformiteit van de financieringsprojecten van de kredietnemers met de in aanmerking komende ecologisch duurzame projecten of activiteiten en verwante criteria;
  - iii. erop toezien dat de kredietnemers bereid zijn en over de nodige capaciteiten beschikken om de toewijzing van de opbrengsten aan ecologisch duurzame projecten of activiteiten op passende wijze te monitoren en daarover verslag uit te brengen;
  - iv. regelmatig controleren of de opbrengsten naar behoren worden toegewezen (waarbij kan worden verlangd dat kredietnemers geactualiseerde informatie verstrekken over het gebruik van de opbrengsten tot de desbetreffende kredietfaciliteit is terugbetaald).

59. Instellingen dienen hun beleid en procedures inzake ecologisch duurzame leningen te plaatsen in de context van hun overkoepelende doelstellingen, strategie en beleidsregels inzake duurzame financiering. Instellingen moeten met name kwalitatieve en, indien relevant, kwantitatieve doelstellingen vaststellen ter ondersteuning van de ontwikkeling en de integriteit

van hun ecologisch duurzame kredietverleningsactiviteiten, en beoordelen in hoeverre deze ontwikkeling in overeenstemming is met of bijdraagt aan hun algemene klimaat- en ecologisch duurzame doelstellingen.

4.3.7 Gegevensinfrastructuur

60. Instellingen dienen over een geschikte gegevensinfrastructuur en over relevante beleidslijnen en procedures te beschikken ter ondersteuning van het kredietverleningsproces en ten behoeve van het beheer van en de controle op het kredietrisico gedurende de gehele levenscyclus van de kredietfaciliteiten (bijvoorbeeld initiëring van de lening en kredietwaardigheidsbeoordeling, risicobeoordeling, kredietevaluatie en monitoring). De gegevensinfrastructuur moet de continuïteit, integriteit en beveiliging waarborgen van informatie over de blootstelling, de kredietnemer en de zekerheid, vanaf het tijdstip van initiëring en gedurende de gehele levenscyclus van de kredietfaciliteit.
61. De gegevensinfrastructuur moet tot op detailniveau gegevens met voldoende granulariteit verstrekken om specifieke informatie per lening te kunnen verzamelen, met name de feitelijke kredietverleningscriteria die ten tijde van de initiëring werden gehanteerd, met de mogelijkheid gegevens over de kredietnemer te koppelen aan de gegevens over zekerheden, om zowel de doeltreffende monitoring van het kredietrisico (zie afdeling 8) te kunnen ondersteunen als ook een effectieve auditspoor mogelijk te maken en de meting van operationele en kredietprestatie en efficiëntiemeting en tevens afwijkingen van het beleid, uitzonderingen en handmatige aanpassingen te kunnen volgen (met inbegrip van de handmatige aanpassingen van krediet-/transactieratings of van scores).
62. Ten behoeve van het ontwerp en onderhoud van deze gegevensinfrastructuur dienen instellingen te overwegen gebruik te maken van de relevante gegevensvelden van de EBA-templates voor transacties betreffende niet-renderende leningen¹⁶.

4.4 Kredietbesluitvorming

63. Instellingen dienen een duidelijk en goed gedocumenteerd kredietbeslissingskader vast te stellen dat een duidelijke en deugdelijke structuur voor de kredietbeslissingsbevoegdheden binnen een instelling omvat, met inbegrip van een beschrijving van de hiërarchie van de kredietbeslissers en hun toewijzing in het kader van de organisatorische en bedrijfsstructuur en de rapportagelijnen van de instelling.
64. De structuur van de kredietbeslissers moet in overeenstemming zijn met en geïntegreerd zijn in de kredietrisicobereidheid, het kredietrisicobeleid en kredietrisicolimieten en het bedrijfsmodel van de instellingen weerspiegelen. De toewijzing van kredietbeslissers aan de organisatorische en bedrijfsstructuur moet een afspiegeling zijn van de verbijzondering van de

---

¹⁶ <https://eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/eba-work-on-npls>.

kredietrisicobereidheid en kredietrisicolimieten binnen een organisatie en moet gebaseerd zijn op objectieve criteria, waaronder risico-indicatoren.

65. In het kredietbeslissingskader moeten de beslissingsbevoegdheden en limieten van elke beslisser en van eventuele geautomatiseerde modellen voor het nemen van kredietbeslissingen duidelijk worden afgebakend, in overeenstemming met de criteria voor dergelijke modellen in afdeling 4.3.4. Bij de vaststelling van deze bevoegdheden en limieten moet rekening worden gehouden met de kenmerken van de kredietportefeuille, met inbegrip van de concentratie- en diversificatiedoelstellingen ervan, met betrekking tot bedrijfsonderdelen, geografische gebieden, economische sectoren en producten, alsook de kredietlimieten en de maximale blootstellingen. In voorkomend geval stellen instellingen termijnen voor de gedelegeerde bevoegdheden of limieten voor de omvang van de gedelegeerde goedkeuringen vast.
66. Bij het delegeren van kredietbeslissingsbevoegdheden, met inbegrip van limieten, aan personeelsleden dienen instellingen rekening te houden met de specifieke kenmerken van de aan deze individuele beslissingsprocedures onderworpen kredietfaciliteiten, met inbegrip van hun omvang en complexiteit, en met de soorten kredietnemers en hun risicoprofielen. Instellingen moeten er ook voor zorgen dat die personeelsleden naar behoren zijn opgeleid en beschikken over de nodige deskundigheid en anciënniteit voor de specifieke bevoegdheid die aan hen is gedelegeerd.
67. Het kredietbeslissingskader moet het risicoperspectief in de besluitvorming in aanmerking nemen. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de specifieke kenmerken van kredietproducten en kredietnemers, met inbegrip van het soort product, de omvang van de kredietfaciliteit of -limiet en het risicoprofiel van de kredietnemer.
68. In het kader moeten ook de werkwijze van de kredietcomités en de rol van hun leden worden gespecificeerd, met inbegrip van, indien van toepassing, aspecten zoals stemprocedures (eenparigheid of gewone meerderheid van de stemmen).
69. Indien de instellingen aan het hoofd van de risicobeheerfunctie specifieke vetorechten toekennen ten aanzien van positieve kredietbeslissingen, moeten instellingen overwegen om dergelijke vetorechten toe te kennen aan extra personeelsleden in het kader van de risicobeheerfunctie voor specifieke kredietbeslissingen, om ervoor te zorgen dat een dergelijk veto, indien passend, kan worden uitgeoefend op alle niveaus van het kredietbeslissingskader onder het leidinggevend orgaan. Instellingen specificeren het toepassingsgebied van deze vetorechten, de doorverwijzings- of beroepsprocedures en de wijze waarop het leidinggevend orgaan hierbij zal worden betrokken.

4.4.1 Objectiviteit en onpartijdigheid bij kredietbeslissingen

70. Instellingen zorgen ervoor dat de door de kredietbeslissers genomen besluiten onpartijdig en objectief zijn en niet nadelig worden beïnvloed door eventuele belangenverstremgeling, overeenkomstig de EBA-richtsnoeren inzake interne governance. Met het oog op de toepassing

van deze richtsnoeren dienen instellingen er in het bijzonder voor te zorgen dat personen die bij kredietbeslissingen betrokken zijn, zoals personeelsleden en leden van het leidinggevend orgaan, niet bij de kredietbeslissing betrokken zijn wanneer zij:

- a. een persoonlijke of professionele relatie hebben met de kredietnemer (buiten de professionele relatie wanneer hij de instelling vertegenwoordigt);
- b. een economisch of ander belang hebben, zij het direct of indirect, daadwerkelijk of potentieel, financieel of niet-financieel, dat verband houdt met de kredietnemer;
- c. een ongepaste politieke invloed op of een politieke relatie met de kredietnemer hebben.

71. Niettegenstaande de in de instellingen toegepaste governancestructuren om het kredietbeslissingskader te operationaliseren, moeten de instellingen beschikken over beleid, procedures en organisatorische controles om de objectiviteit en onpartijdigheid in het kredietbeslissingsproces te garanderen en waarborgen. Deze beleidsmaatregelen, procedures en organisatorische controles, met inbegrip van eventuele risicobeperkende maatregelen, moeten duidelijk worden gedefinieerd en naar behoren onder de aandacht worden gebracht, en moeten alle mogelijke vormen van belangenverstrengeling omvatten. De instellingen dienen te zorgen voor een effectief toezicht op de door de kredietbeslissers genomen beslissingen, met inbegrip van beslissingen tot het verlenen van krediet, teneinde hun objectiviteit en onpartijdigheid te waarborgen.

4.5 Kredietrisicobeheer en interne controlekaders

72. Overeenkomstig de EBA-richtsnoeren inzake interne governance dienen instellingen een robuust en alomvattend kader voor interne controle ten uitvoer te leggen, met inbegrip van kredietrisicobeheer, met inachtneming van onder meer de beginselen van verantwoordingsplicht, scheiding en onafhankelijkheid van functies en verantwoordelijkheden, het ter discussie stellen en de waarborging van resultaten.

73. Het risicobeheer en de interne controles voor het kredietrisico moeten worden geïntegreerd in het algemene risicobeheerskader en de interne controlekaders van de instelling, alsook in de organisatie- en besluitvormingsstructuur. Instellingen moeten ervoor zorgen dat het kader voor interne controle, met inbegrip van kredietrisicobeheer, het nemen, analyseren en monitoren van robuuste en passende kredietrisico's gedurende de gehele levenscyclus, met inbegrip van ontwerp en ontwikkeling van het specifieke product, verkoop en administratie, van een kredietfaciliteit ondersteunt.

74. Instellingen dienen mechanismen voor regelmatige en transparante rapportage in te voeren, zodat het leidinggevend orgaan, zijn risicocomité, indien aanwezig, en alle relevante eenheden of functies tijdig, accuraat en beknopt worden voorzien van rapporten en in het kader hun respectieve taken geïnformeerde en doeltreffende acties kunnen ondernemen om het

kredietrisico op te sporen, te meten of te ramen, te monitoren en te beheren (zie ook afdeling 8).

75. Instellingen dienen de toewijzing van verantwoordelijkheden en bevoegdheden, met inbegrip van risicobeheer, binnen de organisatie op duidelijke en transparante wijze vast te leggen, onder meer binnen en tussen bedrijfsonderdelen, eenheden en functies. Daartoe moeten de instellingen functies die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de verschillende taken die verband houden met het aangaan van kredietrisico's en het kredietbeslissingsproces duidelijk omschrijven op een wijze die niet tot belangenverstremming leidt en het doeltreffende beheer van het kredietrisico waarborgt.
76. De bedrijfsonderdelen en eenheden die het kredietrisico initiëren, moeten in de eerste plaats verantwoordelijk zijn voor het beheer van het kredietrisico dat door hun activiteiten gedurende de looptijd van het krediet wordt gegenereerd. Deze bedrijfsonderdelen en eenheden moeten over adequate interne controles beschikken om de naleving van het interne beleid en de relevante externe voorschriften te waarborgen.
77. In overeenstemming met de EBA-richtsnoeren inzake interne governance moeten de instellingen over een risicobeheerfunctie beschikken, die de taak heeft passende controles van het kredietrisico te waarborgen. De risicobeheerfunctie moet onafhankelijk zijn van de van de organisatie-eenheden die kredieten initiëren.
78. Voor de toepassing van punt 75 dienen instellingen rekening te houden met de volgende gebieden/taken:
  - a. het ontwikkelen en onderhouden van processen en procedures voor de verstrekking en de monitoring van kredieten;
  - b. het vaststellen en ontwikkelen van processen, mechanismen en methoden voor de kredietrisicobereidheid, de kredietrisicostrategie en het kredietrisicobeleid, met inbegrip van het algemene opeenvolgingsproces ("top-down") voor beleid en procedures, en de bedrijfsstrategie;
  - c. het ontwerpen en invoeren van een passend kredietbeslissingskader overeenkomstig deze richtsnoeren;
  - d. het ontwerpen, definiëren en uitvoeren van de monitoring van en de rapportage over kredietrisico, met inbegrip van systemen voor vroegtijdige waarschuwing, kredietportefeuille- en geaggregeerde risicomonitoring, ook met betrekking tot ICAAP en eventuele toepasselijke regelgevende parameters, zoals regels voor grote blootstellingen;
  - e. het uitvoeren van een kredietwaardigheidsbeoordeling en een kredietrisicoanalyse voor scores of ratingdoeleinden;

- f. het verstrekken van een onafhankelijk advies/second opinion over de kredietwaardigheidsbeoordeling en de kredietrisicoanalyse ten behoeve van de kredietbeslissing, waarbij wordt gespecificeerd in welke omstandigheden, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de kredietfaciliteit, de omvang en het risicoprofiel van de kredietnemer, dit onafhankelijke advies/deze second opinion relevant is;
- g. het beoordelen van de geschiktheid van reserveringen overeenkomstig het toepasselijke boekhoudkundige kader;
- h. het ontwikkelen van nieuwe kredietproducten, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de vereisten voor het nieuwe productgoedkeuringsproces en de voortdurende monitoring van de geschiktheid van kredietproducten;
- i. het tijdige beheren van achterstallige bedragen en niet-renderende blootstellingen, en het verlenen en monitoren van respijtmaatregelen, overeenkomstig de bepalingen van de EBA-richtsnoeren inzake het beheer van niet-renderende en respijtblootstellingen¹⁷ en de EBA-richtsnoeren inzake achterstallige betalingen en gedwongen verkoop (EBA Guidelines on arrears and foreclosure) uit hoofde van Richtlijn 2014/17/EU¹⁸, en de interne beleidslijnen van de instelling. In verband met de verstrekking van leningen aan consumenten, kunnen dergelijke taken indien nodig ook het onderhouden van contacten met onafhankelijke adviesdiensten en diensten voor schuldadvies omvatten;
- j. het uitvoeren van stresstests op de totale kredietportefeuille alsook op relevante subportefeuilles en geografische segmenten;
- k. het monitoren van individuele blootstellingen door middel van regelmatige kredietbeoordelingen, in overeenstemming met de vereisten van afdeling 8, met inbegrip van steekproefsgewijze beoordelingen van kredietlijnen;
- l. het waarborgen van de integriteit en betrouwbaarheid van het onderbrengingsproces van interne ratings, zoals beschreven in artikel 173 van Verordening (EU) nr. 575/2013, indien relevant voor instellingen met toestemming om een op interne ratings gebaseerde benadering te gebruiken, en van de integriteit en betrouwbaarheid van de door de instelling gebruikte ratingschaal en het onderbrengingsproces voor ratings, voor de instellingen die de standaardbenadering gebruiken;
- m. het uitvoeren van de kwaliteitsborging van kredietbeoordelingen, rekening houdend met een passende steekproefgrootte, en waarborgen dat het kredietrisico naar behoren wordt geïdentificeerd, gemeten, gemonitord en beheerd binnen de zakelijke

---

¹⁷ EBA/GL/2018/06.

¹⁸ EBA/GL/2015/12.

activiteiten van de instelling en dat regelmatig verslag wordt uitgebracht aan het leidinggevend orgaan van de instelling.

4.6 Middelen en vaardigheden

79. Instellingen dienen over voldoende toegewezen middelen en personeel voor het nemen van kredietrisico's te beschikken, met name op het gebied van kredietbeslissingen, het kredietrisicobeheer en de interne controle. De organisatiestructuur moet periodiek worden herzien om ervoor te zorgen dat er voldoende middelen, competenties en deskundigheid in het kader van de kredietrisicobeheerfuncties voorhanden zijn om het kredietrisico effectief te beheren.
80. Instellingen zorgen ervoor dat de personeelsleden die bij de kredietverlening, met name de besluitvorming, het risicobeheer en de interne controle, zijn betrokken, over een passend niveau van ervaring, vaardigheden en kredietgerelateerde competenties beschikken.
81. Het personeel dat betrokken is bij de kredietverlening, met inbegrip van kredietbeslissing, kredietrisicobeheer en interne controle, moet frequent een passende opleiding krijgen, waarin onder meer wijzigingen in de toepasselijke wet- en regelgevingskaders aan bod komen. De scholing moet worden afgestemd op de kredietcultuur en de bedrijfsstrategie van de instellingen en moet regelmatig worden verstrekt om ervoor te zorgen dat alle relevante personeelsleden goed opgeleid zijn en vertrouwd zijn met het beleid, de procedures en de processen van de instellingen op het gebied van kredietverlening.

4.7 Beloning

82. Als onderdeel van de vereisten betreffende het beloningsbeleid van de instellingen die zijn vervat in de artikelen 74, 75 en 92 van Richtlijn 2013/36/EU en de EBA-richtsnoeren inzake het beloningsbeleid en de beloningspraktijken in verband met de verkoop en verstrekking van retailbankproducten en -diensten, in de EBA-richtsnoeren betreffende een beheerst beloningsbeleid overeenkomstig artikel 74, lid 3, en artikel 75, lid 2, van Richtlijn 2013/36/EU en openbaarmaking overeenkomstig artikel 450 van Verordening (EU) nr. 575/2013 en in artikel 7 van Richtlijn 2014/17/EU, moeten het beloningsbeleid en de beloningspraktijken van de instellingen zijn afgestemd op de benadering van het kredietrisicobeheer en de kredietrisicobereidheid en -strategieën, en mag er geen sprake zijn van een belangenconflict. Het beloningsbeleid en de beloningspraktijken voor het personeel, met name aangewezen medewerkers op het gebied van kredietverlening, kredietadministratie en monitoring, moeten consistent zijn en mogen geen stimulansen bieden voor het nemen van risico's die het voor de instelling aanvaardbare risico overschrijden, en moeten worden afgestemd op de bedrijfsstrategie, de doelstellingen en de langetermijnbelangen van de instelling. Bovendien moeten in het beloningsbeleid en de beloningspraktijken maatregelen worden opgenomen om belangenconflicten te beheersen, teneinde consumenten te beschermen tegen ongewenste schade als gevolg van de beloning van verkopers.

83. Het beloningsbeleid en de beloningspraktijken van de instellingen moeten er met name voor zorgen dat het prestatie- en risicometingsproces om de variabele beloning van het bij de kredietverlening betrokken personeel te bepalen, ook passende maatstaven voor de kredietkwaliteit omvat die in overeenstemming zijn met de kredietrisicobereidheid van de instelling.

5. Procedures voor de initiëring van leningen

5.1 Informatie en documentatie

84. Instellingen en kredietgevers moeten beschikken over toereikende, nauwkeurige en actuele informatie en gegevens die nodig zijn om de kredietwaardigheid en het risicoprofiel van de kredietnemer te beoordelen alvorens een leningsovereenkomst te sluiten.
85. Ten behoeve van de kredietwaardigheidsbeoordeling van consumenten moeten instellingen en kredietgevers de beschikking hebben over en gebruikmaken van de volgende, door de nodige passende bewijsstukken geschraagde informatie:
- doel van de lening, indien relevant voor het type product;
  - dienstverband;
  - bron van de terugbetalingscapaciteit;
  - de samenstelling van de huishoudens en de personen ten laste;
  - financiële verbintenissen en uitgaven voor bijbehorende dienstverlening;
  - regelmatige uitgaven;
  - zekerheden (voor gedekte leningen);
  - andere risicobeperkende factoren, zoals eventueel verstrekte garanties.

Instellingen en kredietgevers kunnen het gebruik van specifieke informatie, gegevensposten en bewijsmateriaal in bijlage 2 overwegen.

86. Ten behoeve van de kredietwaardigheidsbeoordeling van kleine, middelgrote en grote ondernemingen moeten de instellingen beschikken over en gebruik maken van door de nodige passende bewijsstukken geschraagde informatie, over ten minste:
- doel van de lening, indien relevant voor het type product;
  - inkomen en kasstroom;
  - financiële positie en vastleggingen, met inbegrip van de in pand gegeven activa en voorwaardelijke verplichtingen;
  - bedrijfsmodel en, indien relevant, bedrijfsstructuur;
  - bedrijfsplannen ondersteund door financiële prognoses;
  - zekerheden (voor gedekte leningen);
  - andere risicobeperkende factoren, zoals garanties, indien beschikbaar;
  - producttypespecifieke wettelijke documentatie (bv. vergunningen, contracten).

Instellingen kunnen het gebruik van specifieke informatie, gegevensposten en bewijsmateriaal in bijlage 2 overwegen.

87. Instellingen en kredietgevers mogen de reeds beschikbare informatie en gegevens voor bestaande klanten en kredietnemers gebruiken in overeenstemming met de vereisten van Verordening (EU) 2016/679, mits deze informatie en gegevens relevant en actueel zijn.
88. Indien de informatie en gegevens niet onmiddellijk beschikbaar zijn, moeten instellingen en kredietgevers de nodige informatie en gegevens waar nodig opvragen bij de kredietnemer en/of bij derden, met inbegrip van relevante databases. Bij het opvragen van informatie en gegevens over de kredietnemer via derden moeten instellingen en kredietgevers ervoor zorgen dat aan de vereisten van Verordening (EU) 2016/679 wordt voldaan.
89. Indien instellingen en kredietgevers bedenkingen hebben bij de juistheid en betrouwbaarheid van de informatie en gegevens, moeten zij de nodige controles en redelijk onderzoek verrichten bij de kredietnemer en derden (bv. werkgever, overheid, relevante databases) en redelijke stappen ondernemen om de verzamelde informatie en gegevens te verifiëren. Alvorens persoonsgegevens van de kredietnemer op te vragen bij derden, moeten instellingen en kredietgevers ervoor zorgen dat wordt voldaan aan de vereisten van Verordening (EU) 2016/679, met name wat betreft het informeren van en verzoeken om toestemming van de kredietnemer.
90. Instellingen en kredietgevers moeten beschikken over een nauwkeurig single customer view waarmee een beoordeling mogelijk is van het vermogen van de kredietnemer om financiële verplichtingen aan te gaan en terug te betalen. Deze „single customer view” is van toepassing op individuele kredietnemers dan wel huishoudens en op leden van geconsolideerde groepen voor ondernemingen. De single customer view moet worden aangevuld met de door de kredietnemer verstrekte informatie over de activa en passiva die bij andere instellingen of crediteuren worden gehouden.
91. Indien het waarschijnlijk is dat de kredietnemer financiële moeilijkheden ondervindt bij de nakoming van de contractuele leningverplichtingen, moeten de instellingen en de kredietgevers van de kredietnemer betrouwbare stukken verlangen die aannemelijk maken dat de kredietnemer in staat zal zijn om zijn solvabiliteit te handhaven. In dit geval kan gebruik worden gemaakt van zowel informatie van derden, zoals belastingadviseurs, accountants en andere deskundigen, als informatie van kredietnemers.
92. Indien een leningsovereenkomst in garanties van derden voorziet, moeten instellingen en kredietgevers over voldoende informatie en gegevens beschikken om de garantie en, waar nodig, de financiële positie van de garant te kunnen beoordelen.
93. Indien de kredietnemer lid is van een groep verbonden cliënten, moeten instellingen in overeenstemming met de EBA-richtsnoeren inzake verbonden cliënten de nodige informatie over relevante verbonden cliënten verzamelen met name wanneer de terugbetaling afhankelijk is van de kasstroom die afkomstig is van andere verbonden partijen van dezelfde groep.
94. Instellingen en kredietgevers documenteren de informatie en gegevens die tot de goedkeuring van het krediet leiden, met inbegrip van de door hen uitgevoerde acties en beoordelingen, en

bewaren deze documentatie in een toegankelijke vorm (onmiddellijk beschikbaar voor de bevoegde autoriteiten) voor ten minste de duur van de leningsovereenkomst.

5.2 Beoordeling van de kredietwaardigheid van de kredietnemer

5.2.1 Algemene bepalingen voor de verstrekking van leningen aan consumenten

95. Instellingen dienen de kredietaanvraag van de kredietnemer te analyseren om ervoor te zorgen dat de aanvraag in overeenstemming is met de kredietrisicobereidheid, het kredietrisicobeleid, de kredietverleningscriteria en -limieten en relevante parameters van de instellingen, alsook met eventuele relevante macroprudentiële maatregelen die door de aangewezen macroprudentiële autoriteit worden toegepast.
96. Instellingen en kredietgevers moeten, in overeenstemming met de desbetreffende wetgeving inzake consumentenbescherming, een beoordeling uitvoeren van het vermogen en de vooruitzichten van de kredietnemer om te voldoen aan de verplichtingen uit hoofde van de leningsovereenkomst, met name met betrekking tot een beoordeling van de bron van de terugbetalingscapaciteit van de kredietnemer, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de lening, zoals de aard, de looptijd en de rentevoet.
97. In het geval van gedekte leningen mag de zekerheid op zich geen doorslaggevend criterium zijn voor de goedkeuring van een lening en de zekerheid kan de goedkeuring van een leningsovereenkomst op zich niet rechtvaardigen. Zekerheden moeten door de instelling worden beschouwd als noodoplossing in geval van wanbetaling of een wezenlijke verslechtering van het risicoprofiel, en niet als primaire bron van terugbetaling, met uitzondering van gevallen waarin in de leningsovereenkomst is bepaald dat de terugbetaling van de lening is gebaseerd op de verkoop van de als zekerheid verstrekte activa of van de verstrekte liquide zekerheden.
98. Bij de beoordeling van het vermogen van de kredietnemer om aan de uit de leningsovereenkomst voortvloeiende verplichtingen te voldoen, moeten instellingen en kredietgevers rekening houden met relevante factoren die van invloed kunnen zijn op het huidige en toekomstige terugbetalingsvermogen van de kredietnemer, en moeten zij onbillijke gevolgen en een overmatige schuldenlast voorkomen. De factoren moeten andere financiële verplichtingen omvatten, hun resterende looptijd, hun rentetarieven en de uitstaande bedragen en het terugbetalingsgedrag, bijvoorbeeld bewijs van eventuele gemiste betalingen en de omstandigheden ervan, alsmede rechtstreeks relevante belastingen en verzekeringen, indien bekend.
99. Indien de kredietaanvraag door meer dan één kredietnemer wordt ingediend, dienen instellingen en kredietgevers de kredietwaardigheidsbeoordeling uit te voeren op basis van de gezamenlijke terugbetalingscapaciteit van de kredietnemers.
100. Indien een leningsovereenkomst enige vorm van garanties van derden inhoudt, dienen instellingen het door de garantie geboden beschermingsniveau te beoordelen en, in voorkomend geval, een kredietwaardigheidsbeoordeling van de garant uit te voeren, waarbij

de relevante bepalingen van deze richtsnoeren worden toegepast, afhankelijk van de vraag of de garant een natuurlijke persoon of een onderneming is.

101. Om te beoordelen of de kredietnemer in staat is de uit de kredietovereenkomst voortvloeiende verplichtingen na te komen, moeten instellingen en kredietgevers passende methoden en benaderingen vaststellen. Dit kunnen onder meer modellen zijn, zolang deze richtsnoeren worden nageleefd. De selectie van de geschikte en adequate methode moet worden gebaseerd op het risiconiveau, de omvang en het type van de lening.

5.2.2 Kredietverlening aan consumenten in verband met voor bewoning bestemd onroerend goed

102. In deze afdeling worden de factoren gespecificeerd die relevant zijn voor de beoordeling of de kredietnemer de uit de kredietovereenkomst voortvloeiende verplichtingen kan nakomen, zoals bedoeld in artikel 18, lid 1, en artikel 20, lid 1, van Richtlijn 2014/17/EU. Met betrekking tot leningsovereenkomsten die onder de nationale wetgeving tot omzetting van die richtlijn vallen, moeten instellingen en kredietgevers, naast de bepalingen van afdeling 5.2.1, de bepalingen van deze afdeling toepassen.
103. Met name in het geval van kredietnemers die als zelfstandige werken of een seizoensgebonden of ander onregelmatig inkomen hebben, dienen instellingen en kredietgevers indien nodig redelijke vragen te stellen en redelijke stappen te ondernemen om de informatie over de bron van de terugbetalingscapaciteit te verifiëren.
104. Als de looptijd van de lening zich uitstrekt tot na de verwachte datum van pensionering van de kredietnemer, houden instellingen en kredietgevers naar behoren rekening met de toereikendheid van het waarschijnlijke inkomen van de kredietnemer en diens vermogen om de uit de leningsovereenkomst voortvloeiende verplichtingen na pensionering te blijven nakomen.
105. Instellingen en kredietgevers dienen erop toe te zien dat het vermogen van de consument om de uit de leningsovereenkomst voortvloeiende verplichtingen na te komen niet is gebaseerd op een verwachte substantiële stijging van het inkomen van de kredietnemer, tenzij de documentatie voldoende bewijs levert voor een dergelijke stijging.
106. Instellingen en kredietgevers houden bij de beoordeling van het vermogen van de kredietnemer om de uit de leningsovereenkomst voortvloeiende verplichtingen na te komen op redelijke wijze rekening met aangegane betalingsverplichtingen en andere niet-discretionaire uitgaven, zoals de actuele verplichtingen van de kredietnemer, met inbegrip van een passende onderbouwing en inaanmerkingneming van de uitgaven voor levensonderhoud.
107. Als onderdeel van de kredietwaardigheidsbeoordeling voeren instellingen en kredietgevers een gevoeligheidsanalyse uit waarin mogelijk negatieve gebeurtenissen in de toekomst aan bod komen, met inbegrip van een lager inkomen, een verhoging van de rentevoet in geval van leningsovereenkomsten met variabele rente, negatieve amortisatie van de lening, een hoge eindaflossing of uitgestelde betalingen van de hoofdsom of de rente.

108. In het geval van leningen in vreemde valuta als bedoeld in artikel 4, punt 28, van Richtlijn 2014/17/EU moeten instellingen en kredietgevers bij de beoordeling van het vermogen van de kredietnemer om te voldoen aan de betalingsverplichtingen ook rekening houden met potentiële negatieve scenario's van de wisselkoers tussen de valuta van het inkomen van de kredietnemer en de valuta van de lening. Instellingen en crediteuren moeten ook rekening houden met en een beoordeling verrichten van alle afdekkingsstrategieën en bestaande afdekkingen, met inbegrip van natuurlijke afdekkingen, ter beperking van het wisselkoersrisico.
109. Voor leningovereenkomsten die betrekking hebben op een onroerend goed waarin uitdrukkelijk wordt vermeld dat het onroerend goed niet mag worden gebruikt als verblijfplaats door de kredietnemer of een gezinslid (dat wil zeggen overeenkomsten met het oog op verhuur) als bedoeld in artikel 3, lid 3, onder b), van Richtlijn 2014/17/EU, moeten de instellingen en de crediteuren de in punt 5.2.3 vermelde criteria toepassen.

5.2.3 Andere gedekte leningen aan consumenten

110. Met betrekking tot andere door onroerend goed gedekte leningen dan die bedoeld in afdeling 5.2.2 dienen de instellingen en de crediteuren naast de bepalingen van afdeling 5.2.1 de bepalingen van deze afdeling toe te passen.
111. Indien het goed nog in aanbouw is en bedoeld is om na de voltooiing ervan een inkomen te verschaffen aan de eigenaar in de vorm van inkomsten uit huur of verkoop, moeten instellingen de ontwikkelingsfase en de fase na de voltooiing van de ontwikkeling beoordelen, wanneer het project wordt omgezet in een inkomen genererend eigendom. Ten behoeve van dergelijke kredietovereenkomsten dienen instellingen en kredietgevers te verifiëren dat:
- a. de kredietnemer beschikt over een plausibel plan met betrekking tot het project, met inbegrip van een raming van alle kosten in verband met de ontwikkeling;
  - b. de kredietnemer toegang heeft tot architecten, ingenieurs en aannemers die aan de ontwikkeling zullen deelnemen;
  - c. de kredietnemer alle nodige vergunningen en certificaten voor de ontwikkeling heeft verkregen of deze in de toekomst zal kunnen verkrijgen naarmate het project vordert.
112. Voor leningsovereenkomsten betreffende onroerend goed waarin uitdrukkelijk wordt vermeld dat het onroerend goed niet door de kredietnemer of een gezinslid mag worden gebruikt als woning (dat wil zeggen overeenkomsten met het oog op verhuur), moeten instellingen een beoordeling verrichten van de verhouding tussen de toekomstige huurinkomsten uit het onroerend goed en het vermogen van de kredietnemer om aan de verplichtingen te voldoen.
113. In het kader van de kredietwaardigheidsbeoordeling moeten instellingen gevoeligheidsanalyses uitvoeren om rekening te houden met mogelijke negatieve markt- en idiosyncratische gebeurtenissen in de toekomst die relevant zijn voor het betrokken soort en het doel van de lening. Bij deze gebeurtenissen kan het onder meer gaan om eens inkomensdaling, een stijging van de rentevoet in geval van leningsovereenkomsten met een

variabele rente, negatieve amortisatie van de lening, een hoge eindaflossing of uitgestelde betalingen van de hoofdsom of de rente, of, indien relevant, verslechtering van de verkoopbaarheid van het onroerend goed, een stijging in de hoeveelheid leegstand en een verlaging van de huurprijzen voor soortgelijke panden. In voorkomend geval moeten instellingen en kredietgevers ook rekening houden met de gevolgen van het wisselkoersrisico, zoals bedoeld in punt 108.

5.2.4 Ongedekte leningen aan consumenten

114. In deze afdeling worden de vereisten voor de beoordeling van de kredietwaardigheid van de kredietnemer, zoals bedoeld in artikel 8 van Richtlijn 2008/48/EG, nader omschreven. In verband met leningsovereenkomsten die vallen onder de nationale wetgeving tot omzetting van die richtlijn, moeten instellingen en kredietgevers naast de bepalingen van afdeling 5.2.1 de bepalingen van deze afdeling toepassen.
115. Met name in het geval van kredietnemers die als zelfstandige werken of een seizoensgebonden of ander onregelmatig inkomen hebben, dienen instellingen en kredietgevers indien nodig redelijke vragen te stellen en redelijke stappen te ondernemen om de bron van de terugbetalingscapaciteit te beoordelen en verifiëren.
116. Instellingen en kredietgevers dienen erop toe te zien dat het vermogen van de consument om de uit de leningsovereenkomst voortvloeiende verplichtingen na te komen niet is gebaseerd op een verwachte substantiële stijging van het inkomen van de kredietnemer, tenzij de documentatie voldoende bewijs levert voor een dergelijke stijging.
117. In het kader van de kredietwaardigheidsbeoordeling moeten instellingen en kredietgevers, indien van toepassing, gevoeligheidsanalyses uitvoeren om rekening te houden met potentiële negatieve gebeurtenissen die specifiek zijn voor het betrokken soort lening en die in de toekomst kunnen plaatsvinden. In voorkomend geval moeten instellingen en kredietgevers ook rekening houden met de gevolgen van het wisselkoersrisico, zoals bedoeld in punt 108.

5.2.5 Kredietverlening aan micro- en kleine ondernemingen

118. Instellingen moeten een beoordeling verrichten van de huidige en toekomstige mogelijkheden van de kredietnemer om te voldoen aan de uit de leningsovereenkomst voortvloeiende verplichtingen. Instellingen dienen ook de kredietaanvraag van de kredietnemer te analyseren om ervoor te zorgen dat de aanvraag in overeenstemming is met de kredietrisicobereidheid, het kredietrisicobeleid, de kredietverleningscriteria en -limieten en relevante parameters van de instelling, alsook met eventuele relevante macroprudentiële maatregelen die door de aangewezen macroprudentiële autoriteit worden toegepast.
119. Instellingen moeten de kasstroom uit de gewone bedrijfsactiviteiten van de kredietnemer in aanmerking nemen alsook, indien van toepassing in het kader van de leningsovereenkomst, eventuele opbrengsten uit de verkoop van de activa indien deze de voornaamste bronnen van terugbetaling vormen.

120. Bij de beoordeling van de kredietwaardigheid van de kredietnemer moeten instellingen de nadruk leggen op het realistische en duurzame toekomstige inkomen en de toekomstige kasstromen van de kredietnemer, en niet op beschikbare zekerheden. Een zekerheid mag op zich geen doorslaggevend criterium zijn voor de goedkeuring van een lening en de zekerheid kan de goedkeuring van een leningsovereenkomst op zich niet rechtvaardigen. Zekerheden moeten door de instelling worden beschouwd als noodoplossing in geval van wanbetaling of een wezenlijke verslechtering van het risicoprofiel, en niet als primaire bron van terugbetaling, met uitzondering van gevallen waarin in de leningsovereenkomst is bepaald dat de terugbetaling van de lening is gebaseerd op de verkoop van de als zekerheid verstrekte activa of van de verstrekte liquide zekerheden.
121. Bij het uitvoeren van de kredietwaardigheidsbeoordeling moeten instellingen:
- de financiële positie en het kredietrisico van de kredietnemer analyseren, zoals hieronder uiteengezet;
  - het bedrijfsmodel en de bedrijfsstrategie van de kredietnemer analyseren, zoals hieronder uiteengezet;
  - de kredietcore of interne rating van de kredietnemer vaststellen en beoordelen, indien van toepassing, in overeenstemming met het kredietrisicobeleid en de kredietrisicoprocedures;
  - alle financiële verplichtingen van de kredietnemer in aanmerking nemen, zoals opgenomen en onbenutte gecommitteerde faciliteiten met instellingen, met inbegrip van werkkapitaalfaciliteiten, kredietposities van de kredietnemer en het terugbetalingsgedrag van de kredietnemer in het verleden, alsmede andere verplichtingen die voortvloeien uit fiscale of andere overheidsinstanties of socialezekerheidsfondsen;
  - in voorkomend geval de structuur van de transactie beoordelen, met inbegrip van het risico van structurele achterstelling en daarmee samenhangende voorwaarden, zoals convenanten, en, indien van toepassing, garanties van derden en de structuur van de zekerheden.
122. Instellingen dienen bij de uitvoering van de kredietwaardigheidsbeoordeling rekening te houden met de specifieke kenmerken van de lening, zoals de aard, de looptijd en de rentevoet.
123. Om te beoordelen of de kredietnemer in staat is aan de uit de leningsovereenkomst voortvloeiende verplichtingen te voldoen, moeten instellingen passende methoden en benaderingen vaststellen. Dit kunnen onder meer modellen zijn, zolang deze richtsnoeren worden nageleefd. De selectie van de geschikte en adequate methode moet worden gebaseerd op het risiconiveau, de omvang en het type van de lening.
124. Indien de kredietnemer lid is van een groep verbonden cliënten, moeten instellingen de beoordeling op individueel niveau en, in voorkomend geval, op groepsniveau uitvoeren in overeenstemming met de EBA-richtsnoeren inzake verbonden cliënten, met name wanneer de terugbetaling afhankelijk is van de kasstroom die afkomstig is van andere verbonden partijen. Indien de kredietnemer lid is van een groep verbonden cliënten die verbonden is met centrale

banken en overheden, met inbegrip van centrale, regionale en lokale overheden en publiekrechtelijke lichamen, moeten instellingen de individuele entiteit beoordelen.

125. Voor kredietverleningsactiviteiten met grensoverschrijdende elementen (bv. handelsfinanciering, exportfinanciering) moeten instellingen rekening houden met de politieke, economische en juridische omgeving waarin de buitenlandse tegenpartij van de cliënt van de instelling actief is. Instellingen dienen een beoordeling te maken van het vermogen van de afnemer om middelen over te dragen, het vermogen van de leverancier om de order te leveren, met inbegrip van zijn vermogen om te voldoen aan de toepasselijke plaatselijke wettelijke vereisten, en de financiële capaciteit van de leverancier om mogelijke vertragingen bij de transactie af te handelen.
126. Instellingen dienen een beoordeling te maken van de blootstelling van de kredietnemer aan MSG-factoren, met name de milieufactoren en de gevolgen voor de klimaatverandering, en de geschiktheid van de door de kredietnemer vastgestelde risicobeperkende strategieën. Deze analyse moet worden uitgevoerd op basis van de leningnemer. In voorkomend geval kunnen de instellingen echter ook overwegen deze analyse op portefeuillebasis uit te voeren.
127. Om te bepalen welke kredietnemers direct of indirect aan een verhoogd risico in verband met MSG-factoren worden blootgesteld, moeten instellingen overwegen om gebruik te maken van heatmaps die bijvoorbeeld de klimaatgerelateerde en milieurisico's van afzonderlijke economische (sub)sectoren uitlichten in een grafiek of op een schaalstelsel. Voor leningen of kredietnemers die een hoger MSG-risico inhouden, is een intensievere analyse van het feitelijke bedrijfsmodel van de kredietnemer vereist, met inbegrip van een evaluatie van de huidige en verwachte broeikasgasemissies, het marktklimaat, de MSG-vereisten van toezichthouders voor de betrokken ondernemingen en de waarschijnlijke effecten van de MSG-regelgeving op de financiële positie van de kredietnemer.

Analyse van de financiële positie van de kredietnemer

128. Met het oog op de analyse van de financiële positie in het kader van de voornoemde kredietwaardigheidsbeoordeling moeten instellingen het volgende in overweging nemen:
- a. zowel de huidige als de verwachte financiële positie, met inbegrip van de balansen, de bron van de terugbetalingscapaciteit om aan de contractuele verplichtingen te voldoen, waaronder mogelijke negatieve gebeurtenissen, en, in voorkomend geval, de kapitaalstructuur, het werkkapitaal, het inkomen en de kasstroom;
  - b. in voorkomend geval, het hefboomniveau van de kredietnemer, de verdeling van de dividenden en de feitelijke en verwachte/voorspelde kapitaaluitgaven, alsmede zijn cash conversion cycle in verband met de betrokken faciliteit;
  - c. in voorkomend geval, het blootstellingsprofiel tot aan het einde van de looptijd, met betrekking tot potentiële marktbevingen, zoals blootstellingen luidende in vreemde valuta en blootstellingen die door middel van een aflossingsinstrument zijn gedekt;

- d. indien van toepassing, de kans op wanbetaling op basis van een kredietscore of een interne risicoscore;
  - e. het gebruik van passende financiële, activatypespecifieke of producttypespecifieke maatstaven en indicatoren, in overeenstemming met hun kredietrisicobereidheid, -beleid en -limieten die zijn uiteengezet in overeenstemming met de afdelingen 4.2 en 4.3, met inbegrip van het in aanmerking nemen van de maatstaven in bijlage 3 voor zover die toepasselijk en passend zijn voor het specifieke kredietvoorstel.
129. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat de bij de analyse gebruikte financiële prognoses realistisch en redelijk zijn. Deze prognoses moeten ten minste gebaseerd zijn op de prognosticering van historische financiële gegevens. Instellingen beoordelen of deze prognoses in overeenstemming zijn met de economische en marktverwachtingen van de instelling. Als de instellingen wezenlijke bedenkingen hebben over de betrouwbaarheid van deze financiële prognoses, moeten zij hun eigen prognoses opstellen van de financiële positie en het terugbetalingsvermogen van de kredietnemers.
130. Indien van toepassing dienen instellingen bij het verstrekken van leningen aan holdings de financiële positie ervan als een afzonderlijke entiteit (op geconsolideerd niveau) én als op zichzelf staande entiteit te beoordelen indien de holding zelf geen werkmaatschappij is of indien de instellingen geen garanties hebben van de werkmaatschappijen aan de holding.
131. Bij de beoordeling van de financiële positie van de kredietnemers moeten instellingen de duurzaamheid en haalbaarheid van de toekomstige terugbetalingscapaciteit beoordelen onder potentiële ongunstige omstandigheden die relevant zijn voor het soort en het doel van de lening en die zich tijdens de looptijd van de leningsovereenkomst kunnen voordoen. Deze gebeurtenissen kunnen onder meer bestaan uit een lager inkomen en minder andere kasinstroom, een verhoging van de rentevoet, negatieve afschrijvingen van de lening, uitgestelde betalingen van de hoofdsom of de rente, verslechtering van de markt- en exploitatie-omstandigheden voor de kredietnemer, en, indien relevant, veranderingen in de wisselkoersen.

Analyse van het bedrijfsmodel en de bedrijfsstrategie van de kredietnemer

132. Instellingen beoordelen het bedrijfsmodel en de bedrijfsstrategie van kredietnemers, waaronder met betrekking tot het doel van de lening.
133. Instellingen beoordelen de kennis, ervaring en capaciteit van de kredietnemer om bedrijfsactiviteiten, activa of investeringen in verband met de leningsovereenkomsten te beheren (bv. specifiek vastgoed voor een zakelijkonroerendgoedlening).
134. Instellingen beoordelen de haalbaarheid van het bedrijfsplan en bijbehorende financiële prognoses, in overeenstemming met de specifieke kenmerken van de sector waarin de kredietnemer actief is.
135. Instellingen beoordelen de afhankelijkheid van de kredietnemer van belangrijke contracten, klanten of leveranciers en de wijze waarop deze van invloed zijn op de opbouw van de kasstroom, met inbegrip van eventuele concentraties.

136. Instellingen beoordelen of bij de kredietnemer sprake is van afhankelijkheid van een sleutelfiguur en stellen, indien nodig, samen met de kredietnemer mogelijke beperkende maatregelen vast.

Beoordeling van garanties en zekerheden

137. Instellingen beoordelen alle in pand gegeven zekerheden die ten behoeve van risicobeperking worden gebruikt in het kader van de vereisten voor zekerheden zoals vastgelegd in de risicobereidheid, het beleid en de procedures van de instelling inzake kredietrisico, met inbegrip van de waardering en de eigendom, en controleren alle relevante documentatie (bv. of het vastgoed in geschikte registers is geregistreerd).
138. Instellingen dienen eventuele garanties, convenanten, negatieve onderpandclausules en schuldaflossingsovereenkomsten te beoordelen die worden gebruikt voor risicobeperking.
139. Wanneer dit relevant is voor kredietbeslissingen, moeten instellingen het eigen vermogen en de kredietverbeteringen van de kredietnemer beoordelen, zoals hypotheekverzekeringen, verplichtingsverbintenissen en terugbetalingsgaranties van externe bronnen.
140. Indien een leningsovereenkomst enige vorm van garanties van derden inhoudt, dienen instellingen het door de garantie geboden beschermingsniveau te beoordelen en, in voorkomend geval, een kredietwaardigheidsbeoordeling van de garant uit te voeren, waarbij de relevante bepalingen van deze richtsnoeren worden toegepast, afhankelijk van de vraag of de garant een natuurlijke persoon of een onderneming is. De kredietwaardigheidsbeoordeling van de garant moet in verhouding staan tot de omvang van de garantie met betrekking tot de lening en het soort garant.

5.2.6 Kredietverlening aan middelgrote en grote ondernemingen

141. Instellingen moeten een beoordeling verrichten van de huidige en toekomstige mogelijkheden van de kredietnemer om te voldoen aan de uit de leningsovereenkomst voortvloeiende verplichtingen. Instellingen dienen ook de kredietaanvraag van de kredietnemer te analyseren om ervoor te zorgen dat de aanvraag in overeenstemming is met de kredietrisicobereidheid, het kredietrisicobeleid, de kredietverleningscriteria en -limieten en relevante parameters van de instelling, alsook met eventuele relevante macroprudentiële maatregelen die door de aangewezen macroprudentiële autoriteit worden toegepast.
142. Instellingen moeten de kasstroom uit de gewone bedrijfsactiviteiten van de kredietnemer in aanmerking nemen alsook, indien van toepassing in het kader van de leningsovereenkomst, eventuele opbrengsten uit de verkoop van de activa indien deze de voornaamste bronnen van terugbetaling vormen.
143. Bij de beoordeling van de kredietwaardigheid van de kredietnemer moeten instellingen de nadruk leggen op het realistische en duurzame toekomstige inkomen en de toekomstige kasstromen van de kredietnemer, en niet op beschikbare zekerheden. Een zekerheid mag op zich geen doorslaggevend criterium zijn voor de goedkeuring van een lening en de zekerheid kan de goedkeuring van een leningsovereenkomst op zich niet rechtvaardigen. Zekerheden

moeten door de instelling worden beschouwd als noodoplossing in geval van wanbetaling of een wezenlijke verslechtering van het risicoprofiel, en niet als primaire bron van terugbetaling, met uitzondering van gevallen waarin in de leningsovereenkomst is bepaald dat de terugbetaling van de lening is gebaseerd op de verkoop van de als zekerheid verstrekte activa of van de verstrekte liquide zekerheden.

144. Bij het uitvoeren van de kredietwaardigheidsbeoordeling moeten instellingen:
- a. de financiële positie en het kredietrisico van de kredietnemer analyseren, zoals hieronder uiteengezet;
  - b. de organisatiestructuur, het bedrijfsmodel en de strategie van de kredietnemer analyseren, zoals hieronder uiteengezet;
  - c. de kredietscore of interne rating van de kredietnemer vaststellen en beoordelen, indien van toepassing, in overeenstemming met het kredietrisicobeleid en de kredietrisicoprocedures;
  - d. alle financiële verplichtingen van de kredietnemer in aanmerking nemen, zoals alle opgenomen en onbenutte gecommiteerde faciliteiten met instellingen, met inbegrip van werkkapitaalfaciliteiten, kredietposities van de kredietnemer en het terugbetalingsgedrag van de kredietnemer in het verleden, alsmede andere verplichtingen die voortvloeien uit fiscale of andere overheidsinstanties of socialezekerheidsfondsen;
  - e. de structuur van de transactie beoordelen, met inbegrip van het risico van structurele achterstelling en daarmee samenhangende voorwaarden, zoals convenanten, en, indien van toepassing, garanties van derden en de structuur van de zekerheden.
145. Instellingen dienen bij de uitvoering van de kredietwaardigheidsbeoordeling rekening te houden met de specifieke kenmerken van de lening, zoals de aard, de looptijd en de rentevoet.
146. Instellingen dienen een beoordeling te maken van de blootstelling van de kredietnemer aan MSG-factoren, met name de milieufactoren en de gevolgen voor de klimaatverandering, en de geschiktheid van de door de kredietnemer vastgestelde risicobeperkende strategieën.
147. Indien de kredietnemer lid is van een groep verbonden cliënten, moeten instellingen de beoordeling op individueel niveau en, in voorkomend geval, op groepsniveau uitvoeren in overeenstemming met de EBA-richtsnoeren inzake verbonden cliënten, met name wanneer de terugbetaling afhankelijk is van de kasstroom die afkomstig is van andere verbonden partijen. Indien de kredietnemer lid is van een groep verbonden cliënten die verbonden is met centrale banken en overheden, met inbegrip van centrale, regionale en lokale overheden en publiekrechtelijke lichamen, moeten instellingen de individuele entiteit beoordelen.
148. Voor kredietverleningsactiviteiten met grensoverschrijdende elementen (bv. handelsfinanciering, exportfinanciering) moeten instellingen rekening houden met de politieke, economische en juridische omgeving waarin de buitenlandse tegenpartij van de cliënt van de instelling actief is. Instellingen dienen een beoordeling te maken van de mogelijkheden van de afnemer om middelen over te dragen, het vermogen van de leverancier om de order te

leveren, met inbegrip van zijn vermogen om te voldoen aan de toepasselijke plaatselijke wettelijke vereisten, en de financiële capaciteit van de leverancier om mogelijke vertragingen bij de transactie af te handelen.

149. Om te bepalen welke kredietnemers direct of indirect aan verhoogde risico's in verband met MSG-factoren worden blootgesteld, moeten instellingen overwegen om gebruik te maken van heatmaps die bijvoorbeeld de klimaatgerelateerde en milieurisico's van afzonderlijke economische (sub)sectoren uitlichten in een grafiek of op een schaalstelsel. Voor leningen of kredietnemers die een hoger MSG-risico inhouden, is een intensievere analyse van het feitelijke bedrijfsmodel van de kredietnemer vereist, met inbegrip van een evaluatie van de huidige en verwachte broeikasgasemissies, het marktklimaat, de MSG-vereisten van toezichthouders voor de betrokken ondernemingen en de waarschijnlijke effecten van de MSG-regelgeving op de financiële positie van de kredietnemer.

Analyse van de financiële positie van de kredietnemer

150. Met het oog op de analyse van de financiële positie in het kader van de voornoemde kredietwaardigheidsbeoordeling moeten instellingen het volgende in overweging nemen:
- a. zowel de huidige als de verwachte financiële positie, met inbegrip van de balansen en de kapitaalstructuur, het werkkapitaal, het inkomen, de kasstroom en de bron van de terugbetalingscapaciteit om aan de contractuele verplichtingen te voldoen, bijvoorbeeld met betrekking tot de aflossing van schulden, onder meer in het geval van mogelijke ongunstige gebeurtenissen (zie ook de gevoeligheidsanalyse). De te analyseren posten omvatten onder meer, maar niet uitsluitend, de vrije kasstroom die beschikbaar is voor de schuldaflossing van de betrokken faciliteit;
  - b. netto operationele inkomsten en winstgevendheid, met name in verband met schulden waarover rente verschuldigd is;
  - c. het hefboomniveau van de kredietnemer, de verdeling van de dividenden en de feitelijke en verwachte/voorspelde kapitaaluitgaven, alsmede zijn cash conversion cycle in verband met de betrokken faciliteit;
  - d. het blootstellingsprofiel tot aan het einde van de looptijd, met betrekking tot potentiële marktbevingen, zoals blootstellingen in vreemde valuta en blootstellingen die door middel van een aflossingsinstrument zijn gedekt;
  - e. indien van toepassing, de kans op wanbetaling op basis van een kredietscore of een interne risicoscore;
  - f. het gebruik van passende financiële, activatypespecifieke of producttypespecifieke maatstaven en indicatoren, in overeenstemming met hun kredietrisicobereidheid, -beleidsmaatregelen en -limieten die zijn uiteengezet in overeenstemming met de afdelingen 4.2 en 4.3, met inbegrip van de inaanmerkingneming van de maatstaven in bijlage 3 voor zover die toepasselijk en passend zijn voor het specifieke kredietvoorstel.

151. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat de bij de analyse gebruikte prognoses realistisch en redelijk zijn en in overeenstemming zijn met de economische en marktverwachtingen van de instellingen. Als de instellingen wezenlijke bedenkingen hebben ten aanzien van de betrouwbaarheid van deze financiële prognoses, moeten zij hun eigen prognoses opstellen van de financiële positie van de kredietnemers en deze, indien relevant, gebruiken om de door de kredietnemers verstrekte prognoses in twijfel te trekken.
152. Instellingen moeten ook de capaciteit van de kredietnemer voor toekomstige winstgevendheid beoordelen om het effect van de ingehouden winsten en dus het effect op het eigen vermogen te meten, met name in gevallen waarin de kredietnemer in de loop van de tijd geen positieve winsten heeft weten te behalen.
153. Instellingen moeten een beoordeling van de cash conversion cycle van de kredietnemer uitvoeren om de tijd te meten die nodig is om de investering in voorraden en andere inputs in contanten om te zetten in contanten via de verkoop van zijn specifieke goederen en diensten. Instellingen moeten in staat zijn om inzicht te krijgen in de cash conversion cyclus van een kredietnemer om de behoefte aan werkkapitaal te ramen en terugkerende kosten te bepalen, teneinde de lopende capaciteit voor de terugbetaling van de kredietfaciliteiten in de loop van de tijd te beoordelen.
154. De instellingen beoordelen, in voorkomend geval, deze financiële parameters aan de hand van de parameters en limieten die zijn vastgelegd in hun kredietrisicobereidheid, kredietrisicobeleid en -limieten in overeenstemming met de afdelingen 4.2 en 4.3.
155. Bij het verstrekken van leningen aan holdings dienen instellingen de financiële positie ervan als een afzonderlijke entiteit (op geconsolideerd niveau) én als op zichzelf staande entiteit te beoordelen indien de holding zelf geen werkmaatschappij is of indien de instellingen geen garanties hebben van de werkmaatschappijen aan de holding.

Gevoeligheidsanalyse bij de kredietwaardigheidsbeoordeling

156. Instellingen beoordelen de houdbaarheid en haalbaarheid van de financiële positie van de kredietnemer en de toekomstige terugbetalingscapaciteit onder potentiële ongunstige omstandigheden die zich tijdens de looptijd van de leningsovereenkomst kunnen voordoen. Daartoe moeten instellingen een gevoeligheidsanalyse met een enkelvoudige of meervoudige factor uitvoeren, waarbij markt- en idiosyncratische gebeurtenissen of een combinatie daarvan in aanmerking worden genomen.
157. Bij deze gevoeligheidsanalyse moet rekening worden gehouden met alle algemene en activacategorie en productspecifieke aspecten die van invloed kunnen zijn op de kredietwaardigheid van de kredietnemer.
158. Bij het uitvoeren van een gevoeligheidsanalyse van de terugbetalingscapaciteit van de kredietnemer in negatieve toekomstige omstandigheden moeten instellingen rekening houden met de volgende gebeurtenissen die het meest relevant zijn voor de specifieke omstandigheden en het bedrijfsmodel van de kredietnemer:

idiosyncratische gebeurtenissen:

- a. een ernstige maar aannemelijke daling van de inkomsten of de winstmarges van een kredietnemer;
- b. een ernstige maar aannemelijke gebeurtenis op het gebied van operationele verliezen;
- c. het optreden van ernstige, maar aannemelijke beheersproblemen;
- d. het falen van belangrijke handelspartners, klanten of leveranciers;
- e. ernstige maar aannemelijke imagoschade;
- f. een ernstige maar aannemelijke uitstroom van liquiditeit, veranderingen in de financiering of een toename van de leverage op het balanstotaal van een kredietnemer;
- g. ongunstige ontwikkelingen in de prijs van activa waaraan de kredietnemer voornamelijk is blootgesteld (bijvoorbeeld als grondstof of eindproduct) en valutarisico's;

marktgebeurtenissen:

- h. een ernstige maar aannemelijke macro-economische neergang;
- i. een ernstige maar aannemelijke neergang in de economische sectoren waarin de kredietnemer en zijn klanten actief zijn;
- j. een aanzienlijke wijziging van het politieke, regelgevende en geografische risico;
- k. een ernstige maar aannemelijke stijging van de financieringskosten, bv. een stijging van de rentevoet met 200 basispunten voor alle kredietfaciliteiten van de kredietnemer.

Analyse van het bedrijfsmodel en de bedrijfsstrategie van de kredietnemer

- 159. Instellingen dienen een beoordeling te verrichten van het bedrijfsmodel en de bedrijfsstrategie van kredietnemers, onder meer met betrekking tot het doel van de lening.
- 160. Instellingen moeten de kennis, de ervaring en het vermogen van de kredietnemer beoordelen om bedrijfsactiviteiten, activa of investeringen in verband met de leningsovereenkomsten te beheren (bv. specifiek vastgoed voor de zakelijkonroerendgoedlening).
- 161. Instellingen moeten de haalbaarheid beoordelen van het bedrijfsplan en bijbehorende financiële prognoses, in overeenstemming met de specifieke kenmerken van de sector waarin de kredietnemer actief is.
- 162. Instellingen moeten een beoordeling verrichten van de afhankelijkheid van de kredietnemer van belangrijke contracten, klanten of leveranciers en de wijze waarop deze van invloed zijn op de opbouw van de kasstroom, met inbegrip van eventuele concentraties.

Beoordeling van garanties en zekerheden

163. Instellingen dienen een beoordeling te verrichten van alle in pand gegeven zekerheden in het kader van de vereisten voor zekerheden zoals uiteengezet in de risicobereidheid, het beleid en de procedures van de instelling inzake kredietrisico, met inbegrip van de waardering en de eigendom, en controleren alle relevante documentatie (bv. of het vastgoed in geschikte registers is geregistreerd).
164. Instellingen dienen eventuele garanties, convenanten, negatieve onderpandclausules en schuldaflossingsovereenkomsten te beoordelen die worden gebruikt voor risicobeperking. Instellingen moeten ook in aanmerking nemen of de waarde van de zekerheid op enigerlei wijze gecorreleerd is met het bedrijf van de kredietnemer of zijn capaciteit om kasstroom te genereren.
165. Instellingen dienen het eigen vermogen en de kredietverbeteringen van de kredietnemer te beoordelen, zoals hypotheekverzekeringen, verplichtingsverbintenissen en terugbetalingsgaranties van externe bronnen.
166. Indien een leningsovereenkomst enige vorm van garanties van derden inhoudt, dienen instellingen het door de garantie geboden beschermingsniveau te beoordelen en, in voorkomend geval, een kredietwaardigheidsbeoordeling van de garant uit te voeren, waarbij de relevante bepalingen van deze richtsnoeren worden toegepast, afhankelijk van de vraag of de garant een natuurlijke persoon of een onderneming is. De kredietwaardigheidsbeoordeling van de garant moet in verhouding staan tot de omvang van de garantie met betrekking tot de lening en het soort garant.
167. Indien de betalingsstromen in de gesyndiceerde leningstransacties of projectfinancieringstransacties via een externe partij bij de transacties lopen, bijvoorbeeld een aangewezen agent, instellingen (of gemandateerde lead arrangers of hun aangewezen agenten), moet de soliditeit van de agent worden beoordeeld. Voor grensoverschrijdende leningen en projectfinancieringstransacties moet de agent de enige verstrekker zijn van eventuele garanties, kredietbrieven of soortgelijke documenten die namens de leverancier bij de transactie zijn afgegeven.

5.2.7 Kredietverlening met betrekking tot zakelijk onroerend goed

168. Bij het beoordelen van de kredietwaardigheid van kredietnemers in het geval van zakelijk onroerendgoedleningen moeten instellingen, naast de algemene bepalingen inzake de kredietwaardigheidsbeoordeling in afdeling 5.2.5 en afdeling 5.2.6, de in deze afdeling uiteengezette specifieke criteria toepassen. Bij de beoordeling van de kredietwaardigheid van kredietnemers in geval van leningen voor zakelijk onroerend goed die worden gebruikt door de kredietnemer die eigenaar is van het vastgoed voor de uitoefening van zijn bedrijf, hoeven de instellingen alleen de in de afdelingen 5.2.5 en 5.2.6 beschreven criteria toe te passen.
169. De instellingen dienen de ervaring van de kredietnemer met betrekking tot het type, de omvang en de geografische ligging van het zakelijk onroerend goed te beoordelen en te verifiëren. Wanneer de kredietnemer een special purpose vehicle is dat door een andere

entiteit wordt gesponsord, moeten instellingen de ervaring van de entiteit die als sponsor optreedt beoordelen met betrekking tot het type, de omvang en de geografische ligging van het zakelijk onroerend goed.

170. Instellingen moeten een beoordeling uitvoeren van de inkomensgenererende capaciteit van het onroerend goed en een beoordeling van het vooruitzicht van herfinanciering. Deze beoordelingen moeten de vastgelegde looptijd van de zakelijk onroerendgoedlening in aanmerking nemen in het kader van de betrokken kredietaanvraag.
171. Bij de beoordeling van de terugbetalingscapaciteit van de kredietnemer beoordelen instellingen, indien van toepassing:
- a. de houdbaarheid van de kasstroom;
  - b. de kwaliteit van de huurders, het effect van veranderingen in de lopende huurinkomsten op het aflossingsschema, de leasetermijnen, de looptijden en de voorwaarden, en de betalingsgeschiedenis van de huurder indien deze reeds bestaat;
  - c. de vooruitzichten voor wederverhuur, de voor de aflossing van de lening vereiste kasstromen in overeenstemming met de leningsovereenkomst indien er behoefte is aan wederverhuur, indien van toepassing, de prestaties van het actief bij een economische neergang, en de schommelingen in de huuropbrengsten in de loop der tijd, om het bestaan van een al te gecompliceerde opbrengst te beoordelen;
  - d. de noodzakelijke kapitaaluitgaven voor het onroerend goed gedurende de looptijd van de lening.
172. Bij de beoordeling van de vooruitzichten voor wederverhuur moeten de instellingen rekening houden met de vraag van huurders voor het onroerend goed, rekening houdend met het aanbod van vergelijkbaar vastgoed, de voorwaarden en specificaties van het onroerend goed, de ligging van het onroerend goed en de nabijheid van de relevante infrastructuur waarop het onroerend goed is aangesloten.
173. Wanneer aflossingsvrije leningen worden verstrekt voor zakelijk onroerend goed, dienen instellingen de kasstroom van het onroerend goed te beoordelen ter ondersteuning van een niveau van aflossing dat overeenkomt met de verwachte economische levensduur van het onroerend goed, om de hoofdsom en de rente te kunnen aflossen in geval van een stijging van de loan-to-value (LTV) van het onroerend goed, of van een regelmatig LTV-niveau op de relevante markt. Instellingen moeten een dergelijke analyse ook in aanmerking nemen wanneer kredietnemers aanvullende kredietverbeteringen hebben, bv. af te stoten activa die binnen een redelijke termijn juridisch afdwingbaar zijn.
174. Ten behoeve van de gevoeligheidsanalyse in het kader van ongunstige marktomstandigheden en idiosyncratische gebeurtenissen houden instellingen naast de in afdeling 5.2.5 en afdeling 5.2.6 gespecificeerde gebeurtenissen rekening met het volgende, voor zover van toepassing:
- a. wederverhuur, met inbegrip van een wijziging in de huurprijzen, de huurperiode in relatie tot de aflossingskosten gedurende de looptijd van de lening, een stijging van

- de leegstand, onderhouds- en renovatiekosten, huurvrije periode en verhuurinducement;
- b. risico's en vertragingen in verband met herfinanciering;
- c. het risico van kapitaaluitgaven;
- d. andere relevante criteria.

5.2.8 Kredietverlening voor vastgoedontwikkeling

175. Bij het beoordelen van de kredietwaardigheid van kredietnemers in het geval van kredietverlening voor vastgoedontwikkeling moeten instellingen, naast de algemene bepalingen inzake de kredietwaardigheidsbeoordeling in afdeling 5.2.5 en afdeling 5.2.6, de in deze afdeling uiteengezette specifieke bepalingen toepassen.
176. De kredietwaardigheidsbeoordeling moet, in overeenstemming met de levenscyclus van de lening, zowel de ontwikkelingsfase omvatten, met inbegrip van de stadia ervan, indien relevant, als de fase na de voltooiing van de ontwikkeling, wanneer het project wordt omgezet in een zakelijkonroerendgoedlening. Deze laatste fase moet worden beoordeeld als zakelijkonroerendgoedlening, overeenkomstig de bepalingen van deze richtsnoeren.
177. Bij de beoordeling van de ontwikkelingsfase moeten instellingen vaststellen dat de kredietnemer:
- a. beschikt over een plausibel ondernemingsplan, met inbegrip van een motivering voor de ontwikkeling en een prognose van alle kosten die verband houden met de ontwikkeling die door een onafhankelijke deskundige is geverifieerd;
  - b. toegang heeft tot architecten, ingenieurs en aannemers voor de ontwikkeling van het onroerend goed;
  - c. in de toekomst alle noodzakelijke vergunningen en certificaten voor de ontwikkeling heeft verkregen of kan verkrijgen naarmate het project vordert en vóór de uitbetaling ervan.
178. Instellingen moeten ervoor zorgen dat bij de berekening van de kosten in verband met de ontwikkeling rekening wordt gehouden met reserveringen voor kostenoverschrijdingen. Geplande reserveringen moeten in de kredietlimiet of in het eigen vermogen worden opgenomen. Instellingen dienen het niveau van de kasreserves en het liquiditeitsprofiel van de kredietnemer te beoordelen om ervoor te zorgen dat de kredietnemer in staat is niet-geplande reserveringen voor kostenoverschrijdingen en vertragingen, in voorkomend geval, te financieren boven het bedrag voor onvoorziene uitgaven.
179. Instellingen moeten een beoordeling uitvoeren van de haalbaarheid van een eventuele verwachte prognose van de nettoverkoop, zowel wat de waarde als wat de omvang van de verkoop en de tijdlijnen betreft.
180. Instellingen moeten bezoeken ter plaatse uitvoeren, in voorkomend geval vergezeld van een voldoende gekwalificeerd persoon, om de voornaamste onderdelen van de locatie, met

inbegrip van de toegang en de specifieke kenmerken van de locatie, te verifiëren, en moeten een samenvatting bewaren van het bezoek aan de locatie in het dossier van de kredietnemer.

181. Naast de beoordeling van de kredietwaardigheid van de kredietnemer dienen instellingen, indien relevant (bv. in geval van margin calls), een beoordeling te maken van de kapitaalverschaffers in het project, met bijzondere aandacht voor de beoordeling van hun financiële positie, relevante deskundigheid en ervaring met soortgelijke projecten, alsook de afstemming van belangen tussen de kapitaalverschaffers en de instellingen die leningen verstrekken aan hetzelfde project.

5.2.9 Transacties met hefboomwerking

182. Bij het beoordelen van de kredietwaardigheid van de kredietnemers in geval van geleveragede transacties, dienen instellingen naast de algemene bepalingen inzake de kredietwaardigheidsbeoordeling zoals beschreven in afdeling 5.2.5 en afdeling 5.2.6, rekening te houden met een eventuele buitensporige hefboomwerking, gedefinieerd als een verhouding: totale schuld ten opzichte van winst vóór interest, belastingen, afschrijvingen en amortisatie (EBITDA). Transacties met buitensporige hefboomwerking moeten uitzonderlijk blijven (en moeten in overeenstemming zijn met de risicobereidheid van een instelling) en deel uitmaken van de kredietdelegatie en het kader voor de escalatie van het risicobeheer van een instelling.
183. Instellingen dienen een uitgebreide beoordeling uit te voeren van het vermogen van een kredietnemer om schulden binnen een redelijke termijn af te lossen of tot een houdbaar schuldenniveau terug te brengen.

5.2.10 Scheepsfinanciering

184. Bij het beoordelen van de kredietwaardigheid van kredietnemers in het geval van scheepsfinanciering moeten instellingen, naast de algemene bepalingen inzake de kredietwaardigheidsbeoordeling in afdeling 5.2.5 en afdeling 5.2.6, de in deze afdeling uiteengezette specifieke criteria toepassen. De instellingen moeten met name het volgende beoordelen:
- a. de verhouding tussen de inkomsten en de kosten (exploitatiekosten, met inbegrip van verzekering, lonen, onderhoud, smeermiddelen en rentekosten) van het vaartuig;
  - b. de verhouding tussen de actuele leeftijd van het vaartuig en zijn verwachte nuttige levensduur;
  - c. de kenmerken van de vloot van de kredietnemer in verhouding tot de totale populatie van de vloot (de omvang van de nieuwe bouwactiviteiten, het aantal vaartuigen dat is opgelegd, het aantal vaartuigen dat voor elk segment is gesloopt en de leeftijd van de vaartuigen bepalen de overcapaciteit en beïnvloeden de vrachttarieven);
  - d. de waardering van vaartuigen met of zonder haircuts (indien deze als bron voor terugbetaling worden opgenomen), om de verkoopkosten, de tijds waarde van geld en de onzekerheden met betrekking tot de liquiditeit en verhandelbaarheid van het actief

weer te geven, tenzij afzonderlijke waarderingen niet mogelijk zijn indien vaartuigen worden geëxploiteerd als onderdeel van een grotere vloot met veel verschillende soorten inkomsten.

185. Instellingen moeten ook rekening houden met andere factoren, zoals vraag en aanbod op de markt van het betrokken type vaartuig, de huidige en toekomstige handelspatronen voor het betrokken type vaartuig, de eis dat de lening geen regres heeft of dat een garanties moet zijn verstrekt, of een charter voor de lange termijn met een aanvaardbare eindgebruiker heeft, en indien de scheepseigenaar andere zekerheden kan verstrekken, zoals opdrachten voor charter- en verzekeringen, rechten van aandelen en geldelijke zekerheid of hypotheek op andere activa, zoals onroerend goed en zusterschepen.
186. In het geval van leningen aan de scheepsbouw moeten instellingen verifiëren dat de kredietnemer:
- a. beschikt over een plausibel ondernemingsplan, met inbegrip van een motivering voor de ontwikkeling en een prognose van alle betrokken kosten die door een onafhankelijke deskundige is geverifieerd;
  - b. toegang heeft tot marine architecten, ingenieurs en scheepsbouwaannemers;
  - c. alle nodige vergunningen en certificaten voor de ontwikkeling heeft verkregen of deze in de toekomst kan verkrijgen naarmate het project vordert.

5.2.11 Projectfinanciering

187. Bij het beoordelen van de kredietwaardigheid van kredietnemers in het geval van projectfinanciering moeten instellingen, naast de algemene bepalingen inzake de kredietwaardigheidsbeoordeling in afdeling 5.2.5 en afdeling 5.2.6, de in deze afdeling uiteengezette specifieke criteria in acht nemen.
188. Instellingen dienen de primaire bron van terugbetaling van de lening te beoordelen, d.w.z. de inkomsten die door de gefinancierde activa (het project) worden gegenereerd. Instellingen moeten een beoordeling maken van de kasstromen die verband houden met het project, met inbegrip van toekomstige inkomstgenererende capaciteit zodra het project is voltooid, rekening houdend met eventuele toepasselijke regulerende of wettelijke beperkingen (bv. prijsregulering, rendementsregulering, opbrengsten die het voorwerp zijn van take-or-pay-contracten, milieuwetgeving en voorschriften die van invloed zijn op de winstgevendheid van een project).
189. Instellingen moeten er zoveel mogelijk voor zorgen dat alle activa van het project en de huidige en toekomstige kasstroom en rekeningen worden verpand aan de instelling die de leningen verstrekt, of aan de agent/overnemer in het geval van een gesyndiceerde transactie/club deal. Indien voor het project een special purpose vehicle wordt opgezet, moeten de aandelen van dat special purpose vehicle aan de instelling worden verpand, zodat de instelling of de agent indien nodig het bedrijf kan overnemen. In gevallen van gesyndiceerde

transacties/club deals moeten overeenkomsten tussen kredietgevers de toegang van elke kredietgever tot de verpande middelen en activa regelen.

190. Bij de beoordeling van de ontwikkelingsfase van het project moeten instellingen verifiëren dat de kredietnemer:
- a. beschikt over een plausibel ondernemingsplan, met inbegrip van een motivering voor de ontwikkeling en een prognose van alle kosten die verband houden met de ontwikkeling die door een onafhankelijke deskundige is geverifieerd;
  - b. toegang heeft tot architecten, ingenieurs en aannemers voor het project;
  - c. alle nodige vergunningen en certificaten voor de ontwikkeling heeft verkregen of deze in de toekomst kan verkrijgen naarmate het project vordert.
191. Instellingen moeten ervoor zorgen dat bij de berekening van de kosten in verband met de ontwikkeling, zoals verstrekt door de kredietnemer, rekening wordt gehouden met reserveringen voor kostenoverschrijdingen. Dergelijke geplande reserveringen moeten in de kredietlimiet of in het eigen vermogen worden opgenomen. Instellingen dienen het niveau van de kasreserves en het liquiditeitsprofiel van de kredietnemer of kapitaalverschaffers te beoordelen om ervoor te zorgen dat ze in staat zijn niet-geplande reserveringen voor kostenoverschrijdingen en vertragingen, in voorkomend geval, te financieren boven het bedrag voor onvoorziene uitgaven.
192. Naast de beoordeling van de kredietwaardigheid van de kredietnemer, moeten de instellingen een beoordeling maken van de kapitaalverschaffers in het project, waarbij de aandacht in het bijzonder dient uit te gaan naar de beoordeling van hun financiële positie, relevante deskundigheid, ervaring met soortgelijke projecten en hun vermogen en bereidheid om het project gedurende de looptijd van het project te ondersteunen.

5.3 Kredietbesluit en leningsovereenkomst

193. Om een betrouwbare en accurate kredietwaardigheidsbeoordeling te kunnen uitvoeren, moeten instellingen en kredietgevers relevante documentatie over kredietbeslissingen en kredietovereenkomsten op zodanige wijze opstellen dat een verkeerde voorstelling van de informatie door de kredietnemer, kredietbemiddelaar of medewerker van de instelling die bij de beoordeling van de aanvraag betrokken is, wordt geconstateerd en voorkomen.
194. De in overeenstemming met afdeling 5.2 uitgevoerde kredietwaardigheidsbeoordeling moet naar behoren worden gedocumenteerd en moet worden gebruikt als basis voor het voorstel om de kredietaanvraag door de betrokken kredietbeslisser goed te keuren of te weigeren. De gedocumenteerde resultaten van de kredietwaardigheidsbeoordeling zelf moeten het voorstel om de kredietaanvraag goed te keuren of te weigeren, kunnen onderbouwen.

195. De beslissing om de kredietaanvraag goed te keuren of te weigeren ("kredietbeslissing"), moet door de betrokken kredietbeslissers worden genomen, in overeenstemming met de beleidslijnen, procedures en governanceregelingen die in afdeling 4.3 zijn beschreven.
196. De kredietbeslissing moet duidelijk en goed gedocumenteerd zijn en alle voorwaarden omvatten, met inbegrip van de voorwaarden om de in de kredietwaardigheidsbeoordeling geïdentificeerde risico's te beperken, zoals risico's die verband houden met MSG-factoren, voor de leningsovereenkomst en de uitbetaling.
197. De geldigheidsduur van de kredietbeslissing moet duidelijk worden vermeld. Indien een goedgekeurde transactie niet binnen deze termijn wordt uitgevoerd, moet een nieuw kredietvoorstel ter goedkeuring worden ingediend. In voorkomend geval moet naar behoren rekening worden gehouden met de bepalingen van artikel 14, lid 6, van Richtlijn 2014/17/EU inzake de duur van de bindende offerte.
198. Er mag alleen een kredietovereenkomst worden gesloten wanneer de instellingen en de kredietgevers hebben gecontroleerd dat aan alle in de kredietbeslissing opgenomen voorwaarden is voldaan. De uitbetaling dient pas plaats te vinden na de sluiting van de kredietovereenkomst.

6. Prijsstelling

---

199. De prijsstellingskaders moeten een weerspiegeling zijn van de kredietrisicobereidheid en de bedrijfsstrategieën van instellingen, met inbegrip van de winstgevendheid en het risico. De prijsstelling voor leningen moet ook worden gekoppeld aan de kenmerken van het leningproduct en moet de mededinging en de heersende marktomstandigheden in overweging nemen. De instellingen moeten ook hun benadering van de prijsstelling per type kredietnemer en kredietkwaliteit definiëren, evenals het risiconiveau van de kredietnemer (in het geval van individuele prijsstelling), indien van toepassing. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat het prijsstellingskader goed wordt gedocumenteerd en ondersteund door passende governancestructuren, zoals een prijscomité, dat verantwoordelijk is voor de handhaving van het algemene prijsstellingskader en voor individuele prijsstellingsbeslissingen, indien relevant.
200. Instellingen dienen te overwegen een onderscheid te maken tussen hun prijsstellingskaders, afhankelijk van de soorten leningen en kredietnemers. Voor consumenten en micro- en kleine ondernemingen moet de prijsstelling meer portefeuille- en productgebaseerd zijn, terwijl voor middelgrote en grote ondernemingen de prijsstelling meer transactie- en leningspecifiek moet zijn.
201. Instellingen dienen specifieke benaderingen voor de prijsstelling van stimuleringsleningen vast te stellen, wanneer risicogebaseerde en prestatiegebaseerde overwegingen in dit punt niet volledig van toepassing zijn.
202. Instellingen houden rekening met en baseren de prijsstelling van leningen op alle relevante kosten tot de volgende prijsherzieningsdatum of tot het einde van de looptijd, met inbegrip van:
- de kapitaalkosten (met inachtneming van zowel het wettelijk als het economisch kapitaal), die het resultaat moeten zijn van de bestaande kapitaaltoewijzing, overeenkomstig de vastgestelde uitsplitsingen, bv. geografie, het bedrijfsonderdeel en het product;
  - de financieringskosten, die moeten overeenstemmen met de belangrijkste kenmerken van de lening, bijvoorbeeld de verwachte looptijd van de lening, waarbij niet alleen rekening wordt gehouden met contractuele voorwaarden, maar ook met gedragsaannames, zoals het risico van vervroegde aflossing;
  - operationele en administratieve kosten, die moeten voortvloeien uit de kostentoewijzing;
  - de voor de verschillende homogene risicogroepen berekende kosten van het kredietrisico, rekening houdend met de ervaring die in het verleden is opgedaan bij de erkenning van kredietverliezen en, indien van toepassing, met gebruik van de modellen voor verwachte verliezen;

- e. eventuele andere reële kosten in verband met de betreffende lening, met inbegrip van fiscale overwegingen, indien van toepassing;
  - f. mededinging en heersende marktomstandigheden, in het bijzonder de kredietverleningssegmenten en voor bepaalde leningproducten.
203. Ten behoeve van de prijsstelling en het meten van de winstgevendheid, met inbegrip van kruissubsidiëring tussen leningen of bedrijfsonderdelen/bedrijfslijnen, moeten instellingen op een wijze die in verhouding staat tot de omvang, aard en complexiteit van de lening en het risicoprofiel van de kredietnemer, rekening houden met de risicogewogen prestatie-indicatoren en deze meewegen. Dergelijke prestatiemetingen zouden betrekking kunnen hebben op de economische toegevoegde waarde (EVA), het rendement van het risicogewogen kapitaal (RORAC) en het voor risico gecorrigeerde rendement op kapitaal (RAROC), het rendement op risicogewogen activa (RORWA), het rendement op de totale activa (ROTA) en andere maatstaven die relevant zijn voor de kenmerken van de lening. De risicogewogen prestatie-indicatoren kunnen ook afhankelijk zijn van de strategieën en het beleid van de instellingen op het gebied van de planning van het vermogen en deze weerspiegelen.
204. Instellingen moeten het onderliggende kader voor de toewijzing van kosten op transparante wijze documenteren en evalueren. Instellingen moeten een billijke verdeling van de kosten binnen de organisatie vaststellen om ervoor te zorgen dat de bedrijfsonderdelen, en voor zover mogelijk afzonderlijke leningen, het juiste verwachte rendement weerspiegelen dat overeenstemt met het geaccepteerde risico.
205. Instellingen moeten transactiehulpmiddelen vooraf en regelmatige monitoring achteraf invoeren, die het transactierisico, de prijsstelling en de verwachte totale winstgevendheid op een passend niveau aan elkaar koppelen, met inbegrip van bedrijfsonderdelen en productlijnen. Alle materiële transacties onder kostprijs moeten worden gerapporteerd en naar behoren worden gemotiveerd, in overeenstemming met de door de instelling vastgestelde beleidslijnen en procedures. Het controleproces moet een input vormen voor de toetsing van de toereikendheid van de algemene prijsstelling vanuit een bedrijfs- en risicoperspectief. Indien nodig moeten instellingen maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de doelstellingen en de risicobereidheid worden nageleefd.

7. Waardering van roerende en onroerende goederen

7.1 Waardering ten tijde van initiëring

206. Wanneer een kredietfaciliteit wordt gedekt door een zekerheid in de vorm van een onroerend of roerend goed, dienen instellingen ervoor te zorgen dat de waardering van de zekerheid accuraat wordt uitgevoerd ten tijde van de initiëring. Instellingen moeten interne beleidslijnen en procedures voor de waardering van zekerheden vaststellen. Deze beleidslijnen en procedures moeten de door een taxateur te gebruiken waarderingsbenaderingen en het gebruik van geavanceerde statistische modellen voor elk type zekerheid specificeren. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat deze benaderingen voorzichtig zijn en in verhouding staan tot het type en de potentiële waarde van de zekerheid en met betrekking tot de kredietovereenkomsten, en in overeenstemming zijn met het kredietrisicobeleid en de kredietrisicoprocedures en -voorwaarden van afdeling 7.4.
207. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat de zekerheden in de vorm van onroerend goed worden gewaardeerd overeenkomstig de toepasselijke internationale, Europese en nationale normen, zoals de International Valuation Standards Council, de European Valuation Standards van de European Group of Valuers' Associations en de normen van de Royal Institution of Chartered Surveyors.
208. In voorkomend geval moeten instellingen rekening houden met MSG-factoren die de waarde van de zekerheid beïnvloeden, bijvoorbeeld de energie-efficiëntie van gebouwen.

7.1.1 Zekerheden in de vorm van onroerend goed

209. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat de waarde van alle zekerheden in de vorm van onroerend goed voor leningen aan consumenten en micro-, kleine, middelgrote en grote ondernemingen ten tijde van de initiëring wordt beoordeeld door een interne of externe taxateur op basis van een volledig bezoek met interne en externe beoordeling van het onroerend goed.
210. In afwijking van het bepaalde in punt 209 kan, met het oog op de waardering van niet-zakelijk onroerend goed in goed ontwikkelde en volwassen onroerendgoedmarkten, de waarde worden beoordeeld aan de hand van een door een interne of externe taxateur uitgevoerde en door middel van geavanceerde statistische modellen ondersteunde taxatie op afstand. De taxateur blijft verantwoordelijk voor de waardering, terwijl de geavanceerde statistische modellen als ondersteunende instrumenten zouden moeten worden gebruikt, die voldoen aan de voorwaarden van afdeling 7.4, met een betrouwbaarheidsmaatstaf de robuustheid van het waardevoorstel aangeven en andere relevante voor het onroerend goed specifieke informatie bieden. In dit geval moet het waardevoorstel worden beoordeeld, geëvalueerd en goedgekeurd

door de interne of externe taxateur, die alle input en aannames die in het model in aanmerking zijn genomen, moet begrijpen. Indien de betrouwbaarheidsmaatstaf van het ondersteunende geavanceerde statistische model wijst op een lage robuustheid en/of andere voor het onroerend goed specifieke informatie leidt tot onzekerheid over het waardevoorstel, moet de taxateur kiezen voor een andere waarderingsmethode dan taxatie op afstand.

211. Wanneer instellingen een beroep doen op externe taxateurs, moeten zij een panel (een lijst) van aanvaarde externe taxateurs samenstellen. De samenstelling van het panel van taxateurs moet ervoor zorgen dat taxateurs over relevante deskundigheid in relevante segmenten van de vastgoedsector beschikken.
212. Instellingen moeten ervoor zorgen dat de taxateurs een onpartijdige, duidelijke, transparante en objectieve waardering verstrekken, en elke taxatie dient een eindverslag te bevatten met de nodige informatie over het waarderingsproces en het onroerend goed. In het taxatierapport moet duidelijk worden vermeld wie de taxatie heeft aangevraagd en dat de waardering is gevraagd met het oog op de aanvraag van een lening, de verlenging van de lening of de aanpassing van de overeenkomst, of in het geval van structurele wijzigingen. De taxatie moet worden uitgevoerd (interne waardering) of hiervoor moet een opdracht worden gegeven (externe taxatie) door de instelling of een Security Agent (in het geval van syndicaatsleningen), tenzij de kredietnemer om de taxatie verzoekt.
213. Aan het einde van het taxatieproces moeten instellingen ervoor zorgen dat zij voor elk onroerend goed dat als zekerheid dient een duidelijk en transparant taxatierapport hebben ontvangen waarin alle elementen en parameters worden gedocumenteerd die de waarde van de zekerheid bepalen, met inbegrip van alle informatie die nodig en toereikend is voor een gemakkelijk begrip van deze elementen en parameters, met name:
  - a. de referentiewaarde van de zekerheid;
  - b. de benaderingen, methoden en belangrijkste parameters en aannames die zijn gebruikt om de waarde te beoordelen;
  - c. een beschrijving van de zekerheid, met inbegrip van het huidige gebruik of de meervoudige gebruiksdoeleinden, indien van toepassing, en het type en de kwaliteit van het onroerend goed, met inbegrip van leeftijd en onderhoudsstatus;
  - d. een beschrijving van de plaats van de zekerheid, de plaatselijke marktomstandigheden en de liquiditeit;
  - e. de juridische en feitelijke kenmerken van de zekerheid;
  - f. alle bekende omstandigheden die op korte termijn van invloed kunnen zijn op de waarde, waarbij onder meer de aandacht wordt gevestigd op en opmerkingen worden gemaakt over kwesties die van invloed zijn op de mate van zekerheid of onzekerheid.
214. Instellingen moeten de taxatie die zij ontvangen van de taxateur kritisch beoordelen, met name op aspecten zoals begrijpelijkheid (of de benaderingen en aannames duidelijk en transparant zijn), de voorzichtigheid van de aannames (bijvoorbeeld met betrekking tot de

kasstroom en de disconteringsvoeten) en de duidelijke en redelijke identificatie van vergelijkbare eigenschappen die als waardebenchmark worden gebruikt.

7.1.2 Zekerheden in de vorm van roerende goederen

215. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat de waarde van alle roerende zakelijke zekerheden ten tijde van de initiëring wordt beoordeeld aan de hand van een passende en prudente benadering die in verhouding staat tot de aard, het type en de complexiteit van de zekerheid door een interne of externe taxateur, passende geavanceerde statistische modellen die voldoen aan de voorwaarden van afdeling 7.4 of andere standaardmethoden, zoals indexering, rekening houdend met de marktwaarde als bedoeld in artikel 229, lid 3, van Verordening (EU) nr. 575/2013.
216. In voorkomend geval moeten instellingen in hun beleid en procedures benaderingen ten behoeve van deze waardering uiteenzetten en interne drempels en limieten specificeren die een individuele waardering van zekerheden in de vorm van roerende goederen vereisen ten tijde van de initiëring die moet worden verricht door een taxateur.
217. Wanneer instellingen een beroep doen op externe taxateurs, dienen zij een panel (selectie) van aanvaarde externe taxateurs op te stellen dat betrekking heeft op specifieke goederen die als zekerheid worden gebruikt, die relevant is voor de leningactiviteiten van de instelling en de locatie van deze activiteiten. Dit panel van deskundigen moet worden gebruikt voor de waardering van grote en complexe roerende goederen, zoals schepen, vliegtuigen en machines.
218. Voor zekerheden in de vorm van roerende goederen die individueel gewaardeerd moeten worden door een taxateur, moeten instellingen ervoor zorgen dat zij een duidelijk en transparant waarderingsrapport hebben ontvangen waarin alle elementen en parameters worden gedocumenteerd die de waarde van de zekerheid bepalen, zoals beschreven in punt 213.
219. Voor roerende goederen waarop een waardering op basis van statistische modellen van toepassing is, dienen instellingen ervoor te zorgen dat zij een duidelijk en transparant modelresultaat hebben verkregen waarin de waarde van de zekerheid wordt gespecificeerd. Instellingen moeten de methoden, de belangrijkste parameters, de aannames en de beperkingen van de gebruikte modellen begrijpen.
220. Instellingen moeten beschikken over adequate IT-processen, -systemen en -vermogens en over toereikende en accurate gegevens ten behoeve van elke statistische modelmatige waardering.

7.2 Monitoring en herwaardering

7.2.1 Zekerheden in de vorm van onroerend goed

221. Bij het monitoren van de in artikel 208, lid 3, van Verordening (EU) nr. 575/2013 vastgelegde waarden voor de eigendom, moeten de instellingen voor de toepassing van deze richtsnoeren ook beleid en procedures vaststellen waarin de aanpak en de frequentie van de monitoring van zekerheden in de vorm van onroerend goed worden gespecificeerd. Deze beleidslijnen en procedures moeten, indien relevant, voor de volgende elementen in aanmerking worden genomen:
- het type onroerend goed;
  - de kredietkwaliteit van de door onroerend goed gedekte lening;
  - de ontwikkelingsstatus van het onroerend goed;
  - de waarde van het onroerend goed;
  - aannames die bij de taxatie zijn gemaakt;
  - veranderingen in de marktomstandigheden.
222. Instellingen moeten passende frequenties voor het monitoren van de waarde van de zekerheid bepalen, rekening houdend met het type en de waarde van de zekerheid bij de initiëring, en in verband met de kredietovereenkomst het volgende in overweging nemen:
- de frequentie van de monitoring van onroerende goederen en onderdelen in ontwikkeling, bijvoorbeeld niet-voltooid gebouwen, is hoger dan die van vergelijkbare voltooid gebouwen en delen;
  - de frequentie van de monitoring van onroerende goederen en onderdelen met een hoge boekwaarde of met een hoge LTV-ratio is hoger dan die van soortgelijke onroerende goederen en onderdelen met een lage boekwaarde of met een lage LTV-ratio;
  - de frequentie van de monitoring van door onroerend goed gedekte leningen of delen van het onroerend goed met een lagere kredietkwaliteit is hoger dan die van soortgelijke leningen die worden gedekt door onroerend goed of gedeelten van het onroerend goed met een hogere kredietkwaliteit.
223. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat de indexen en statistische modellen die worden gebruikt om de waarde van de zekerheid te bewaken voldoende gedetailleerd zijn en dat de methodologie geschikt is voor het type activum en het kredietverleningsproduct en gebaseerd is op een toereikende tijdreeks van waargenomen empirische bewijzen van eerdere transacties en waarderingen van de zekerheden of soortgelijke zekerheden.
224. Instellingen moeten beschikken over beleidslijnen en procedures voor de herwaardering van zekerheden in de vorm van onroerend goed, waarbij de benaderingen voor herwaardering

(bv. voor de waardering op afstand, minimale waardering ter plaatse, volledig bezoek met interne en externe beoordeling van het onroerend goed, statistische modellen) voor verschillende soorten zekerheden in de vorm van onroerend goed worden gespecificeerd, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de benadering of combinatie van benaderingen prudent is en in verhouding staat tot het type en de potentiële waarde van de zekerheid en met betrekking tot de kredietovereenkomsten. Voorts moeten instellingen specifieke triggers vaststellen (bv. een wijziging in de aannames in de beoordelingen), waarbij zij aangeven wanneer de monitoring leidt tot herwaardering of wanneer herwaardering van de zekerheid nodig is.

225. Wanneer aan de voorwaarden voor een herziening overeenkomstig artikel 208, lid 3, onder b), van Verordening (EU) nr. 575/2013 is voldaan, moeten instellingen de waarde van de zekerheden in de vorm van onroerend goed actualiseren door middel van een herwaardering door een taxateur die mogelijk wordt ondersteund door passende geavanceerde statistische modellen die voldoen aan de voorwaarden van afdeling 7.4 en die rekening houden met de individuele kenmerken van het onroerend goed en het geografische gebied. Instellingen mogen deze modellen niet gebruiken als enig middel voor de herwaardering.

226. Wanneer niet is voldaan aan de voorwaarden voor een herziening overeenkomstig artikel 208, lid 3, onder b), van Verordening (EU) nr. 575/2013, kunnen instellingen de waarde van de zekerheid in de vorm van onroerend goed wijzigen door middel van een herwaardering door een taxateur of passende statistische modellen die voldoen aan de voorwaarden van afdeling 7.4 en die rekening houden met de individuele kenmerken van het onroerend goed en het geografische gebied.

7.2.2 Zekerheden in de vorm van roerende goederen

227. Voor de monitoring van de zekerheden in de vorm van roerende goederen kunnen instellingen gebruikmaken van passende statistische modellen en indexen. Voor de herwaardering van zekerheden in de vorm van roerende goederen kunnen instellingen zich baseren op de beoordeling van taxateurs, statistische modellen en indexen.

228. Instellingen moeten in hun beleid en procedures, met het oog op het gebruik van een taxateur of statistische modellen, de aanpak bepalen (bv. voor waardering op afstand, minimale waardering ter plaatse, volledig bezoek met interne en externe beoordeling van het onroerend goed) die het meest geschikt is voor het specifieke type zekerheid voor de door de taxateurs uitgebrachte herwaarderingen, en de frequentie van de monitoring en herwaardering van zekerheden in de vorm van roerende goederen vaststellen.

229. Het beleid en de procedures van instellingen moeten, indien van toepassing, criteria omvatten voor individuele monitoring van de waarde en de herwaardering van zekerheden in de vorm van roerende goederen door een taxateur die over de nodige kwalificaties, vaardigheden en ervaring beschikt. Evenredig met het type, de aard en de complexiteit van de zekerheden in de vorm van roerende goederen, zoals vliegtuigen, vaartuigen, fysieke installaties en machines, moeten deze criteria ten minste gerelateerd zijn aan de waarde tijdens

de initiatiefase van de zekerheden in de vorm van roerende goederen, de levensduur, de staat van de materiële activa, zoals afschrijving en onderhoud, de noodzaak van fysieke inspectie en certificering.

230. Instellingen dienen te beschikken over adequate IT-processen, systemen, capaciteiten en voldoende gegevens ten behoeve van elke op een statistisch model of op een index gebaseerde herwaardering.

7.3 Criteria voor taxateurs

231. Instellingen dienen erop toe te zien dat een taxateur die de waarderings- of herwaarderingstaken uitvoert:

- a. deskundig is en voldoet aan alle nationale of internationale vereisten en erkende beroepsnormen die van toepassing zijn op de taxateur of voor de uitvoering van een specifieke waarderingsopdracht;
- b. beschikt over passende technische vaardigheden en ervaring om de opdracht uit te voeren;
- c. over de nodige kennis beschikt, d.w.z. kennis van het voorwerp van de taxatie, de relevante vastgoedmarkt en het doel van de waardering;
- d. onafhankelijk is van het kredietbeslissingsproces.

232. Instellingen dienen erop toe te zien dat de vergoeding of het salaris van de taxateur en het resultaat van de waardering niet op zodanige wijze met elkaar zijn verbonden dat er belangenverstremming ontstaat.

233. Instellingen dienen de prestaties van de taxateurs, met name de nauwkeurigheid van de verstrekte waarderings- en herwaarderingen, te beoordelen, bijvoorbeeld door backtesting op de waarde van zekerheden via geavanceerde statistische modellen. In het kader van dergelijke beoordelingen moeten instellingen ook kijken naar de concentratie van waarderings- en herwaarderingen die worden uitgevoerd door specifieke taxateurs en de vergoedingen die aan hen worden betaald.

234. Om elk belangenconflict in voldoende mate te beperken, moeten de instellingen redelijke maatregelen nemen, bijvoorbeeld via contractuele voorwaarden, om ervoor te zorgen dat taxateurs die de feitelijke beoordeling van een bepaald goed uitvoeren en hun familieleden in de eerste graad voldoen aan alle volgende voorwaarden:

- a. zij zijn niet betrokken bij de aanvraag, beoordeling, beslissing of administratie van de lening;
- b. zij worden niet geleid of beïnvloed door de kredietwaardigheid van de kredietnemer;
- c. zij hebben geen feitelijk of potentieel belangenconflict met betrekking tot het betrokken onroerend goed, het waarderingsproces en het resultaat van de waardering;
- d. zij hebben geen direct of indirect belang in het onroerend goed;

e. zij zijn niet verbonden met de koper of de verkoper van het onroerend goed.

235. Instellingen dienen te zorgen voor een adequate roulatie van taxateurs en bepalen het aantal opeenvolgende afzonderlijke waarderingen van hetzelfde onroerend goed die door dezelfde taxateur kunnen worden uitgevoerd. Eventuele verdere herwaarderingen moeten leiden tot een roulatie van de taxateur, wat resulteert in de aanstelling van een andere interne taxateur of een andere externe taxateur.

7.4 Criteria voor geavanceerde statistische modellen voor de waardering

236. De instellingen dienen in hun beleid en procedures de criteria te vermelden voor het gebruik van geavanceerde statistische modellen ten behoeve van de waardering, de herwaardering en de monitoring van de waarde van zekerheden. Bij deze beleidslijnen en procedures moet rekening worden gehouden met de aantoonbare goede prestaties van deze modellen, de in aanmerking genomen specifieke variabelen voor het onroerend goed, het gebruik van de minimaal beschikbare en nauwkeurige informatie en de onzekerheid van modellen.

237. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat de gebruikte geavanceerde statistische modellen:

- a. op voldoende gedetailleerde mate specifiek zijn voor het onroerend goed en de locatie (bv. postcode voor zekerheden in de vorm van onroerend goed);
- b. geldig en nauwkeurig zijn en worden onderworpen aan robuuste en regelmatige backtesting op de feitelijke waargenomen transactiepreizen;
- c. gebaseerd zijn op een voldoende grote en representatieve steekproef op basis van waargenomen transactiepreizen;
- d. gebaseerd zijn op actuele gegevens van hoge kwaliteit.

238. Bij het gebruik van deze geavanceerde statistische modellen zijn de instellingen uiteindelijk verantwoordelijk voor de geschiktheid en de prestaties van de modellen, en blijft de taxateur verantwoordelijk voor de waardering die wordt gemaakt met behulp van een geavanceerd statistisch model. Instellingen dienen de methodologie, inputgegevens en aannames van de gebruikte modellen te begrijpen. Instellingen dienen erop toe te zien dat de documentatie van modellen actueel is.

239. Instellingen dienen te beschikken over adequate IT-processen, -systemen en -capaciteiten en over toereikende en accurate gegevens ten behoeve van elke statistische modelmatige waardering of herwaardering van zekerheden.

8. Monitoringkader

8.1 Algemene bepalingen voor het kader voor kredietrisicomonitoring

240. Instellingen moeten beschikken over een robuust en doeltreffend monitoringkader, ondersteund door een adequate gegevensinfrastructuur, om ervoor te zorgen dat informatie over hun kredietrisicoblootstelling, kredietnemers en zekerheden relevant en actueel is en dat de externe rapportage betrouwbaar, volledig, actueel en tijdig is.
241. Het monitoringkader moet instellingen in staat stellen hun kredietrisicoposities te beheren en te bewaken in overeenstemming met hun kredietrisicobereidheid, -strategie, -beleid en -procedures op portefeuilleniveau en, voor zover relevant en toepasselijk, op het niveau van individuele blootstellingen.
242. Instellingen dienen ervoor te zorgen dat het monitoringkader voor het kredietrisico goed wordt gedefinieerd en gedocumenteerd, wordt geïntegreerd in het kader van de instellingen voor risicobeheer en controle en het mogelijk maakt alle kredietposities gedurende hun volledige levenscyclus te volgen.
243. De instellingen moeten bij het ontwerp en de uitvoering van hun monitoringkader voor het kredietrisico in aanmerking nemen dat:
- het kader en de gegevensinfrastructuur de mogelijkheid bieden om gegevens met betrekking tot het kredietrisico zonder onnodige vertraging en met gering beroep op handmatige processen te verzamelen en automatisch samen te stellen;
  - het kader en de gegevensinfrastructuur het mogelijk maken om gedetailleerde gegevens over het risico te genereren die passend zijn en gebruikt worden voor de eigen risicobeheerdoeleinden van de instelling, maar die ook kunnen voldoen aan de vereisten van de bevoegde autoriteiten voor regelmatige prudentiële en statistische rapportage, alsook voor stresstests door toezichthouders en crisisbeheersingsdoeleinden;
  - het kader en de gegevensinfrastructuur zorgen voor een doeltreffende monitoring van alle kredietposities en zekerheden, en het mogelijk maken het kredietbeslissingsproces te volgen;
  - het kader en de gegevensinfrastructuur ervoor zorgen dat de instellingen een passende tijdreeks bijhouden van rapportage voor actuele blootstellingen, nieuwe soorten leningen en early warning indicators (EWI's) gedurende hun kredietrisicoplanningshorizon.
244. Het monitoringsproces moet gebaseerd zijn op een beginsel van vervolgactie dat ondersteuning biedt aan en leidt tot een regelmatige en op informatie gebaseerde

terugkoppeling ter informering van de vaststelling/beoordeling van kredietrisicobereidheid, -beleid en -limieten.

245. Het kader voor kredietrisicomonitoring dient het volgende te omvatten:
- a. het betalingsgedrag van kredietnemers, met inbegrip van eventuele afwijkingen van de vereisten van kredietovereenkomsten, met inbegrip van te late, gemiste of gedeeltelijke betalingen;
  - b. kredietrisico dat verbonden is aan zowel de kredietnemer als de transactie met betrekking tot:
    - i. individuele kredietposities en verliezen bij wanbetaling, indien van toepassing;
    - ii. individuele kredietnemers, met inbegrip van hun blootstellingswaarde, de kans op wanbetaling (PD) en kredietrating, indien van toepassing;
    - iii. groep verbonden cliënten;
    - iv. portefeuille;
  - c. het kredietrisico per geografische locatie en, in voorkomend geval, de economische sector van de uiteindelijke blootstelling;
  - d. waardeverminderingen, terugnemingen van bijzondere waardeverminderingen, afschrijvingen en andere beslissingen betreffende waardecorrecties op een kredietpositie.
246. Het monitoringkader en de gegevensinfrastructuur moeten de instellingen in staat stellen het kredietbeslissingsproces te volgen, met inbegrip van de monitoring en rapportage van alle kredietbeslissingen, uitzonderingen op het kredietbeleid en doorverwijzingen naar kredietbeslissers op hoger niveau. Daartoe dienen instellingen binnen het monitoringkader te zorgen voor de uitvoering en toepassing van relevante sleutelindicatoren voor het risico die specifiek zijn voor het type activum of portefeuille, om het voortdurend veranderende kredietrisicoprofiel van de portefeuilles en de instelling te bepalen.
247. Instellingen moeten ervoor zorgen dat het monitoringkader voor het kredietrisico en de gegevensinfrastructuur ook een single customer view mogelijk maken.
248. In het kader van de monitoring van en de rapportage over kredietrisico moeten instellingen de betreffende belangrijkste factoren van het totale kredietrisico identificeren, evenals het kredietrisico van portefeuilles en subportefeuilles, rekening houdend met macro-economische (waaronder demografische) factoren en met het feit dat kredietrisicobepalende factoren in de loop der tijd kunnen veranderen. De kredietrisicobepalende factoren moeten worden gemeten, geanalyseerd en gemonitord en de kredietrisicobeheerfunctie moet het resultaat van de analyse regelmatig aan het leidinggevend orgaan rapporteren.
249. Bij de monitoring van kredietrisico moeten instellingen over passende methoden en praktijken beschikken die het mogelijk maken kredietrisicoposities in bedrijfsonderdelen, portefeuilles, subportefeuilles, producten, bedrijfstakken en geografische segmenten samen te

voegen en de identificatie van kredietrisicoconcentraties te ondersteunen. Instellingen dienen erop toe te zien dat kredietrisicogegevens en gegevensinfrastructuur voldoen aan de volgende vereisten:

- a. ze zijn voldoende diep en breed dat zij alle significante risicofactoren bestrijken; dit moet het onder meer mogelijk maken blootstellingen te groeperen in termen van gedeelde kredietrisicokenmerken, zoals de institutionele sector waartoe de kredietnemer behoort, het doel van de transactie en de geografische locatie van de kredietnemer/zekerheid, zodat een geaggregeerde analyse mogelijk is die de identificatie van de blootstelling van de entiteit aan deze significante risicofactoren mogelijk maakt;
  - b. nauwkeurigheid, integriteit, betrouwbaarheid en tijdigheid van gegevens;
  - c. consistentie, gebaseerd op gemeenschappelijke informatiebronnen en uniforme definities van de begrippen die worden gebruikt voor kredietrisicobeheer en, indien mogelijk, boekhouding;
  - d. zodanige traceerbaarheid dat de bron van informatie kan worden vastgesteld.
250. Instellingen dienen erop toe te zien dat de operationele parameters met betrekking tot de governance van kredietrisico geschikt zijn voor hun kredietprofiel en proportioneel worden toegepast. Dit omvat alle wijzigingen in de definities van onderliggende parameters van leningen, materiële wijzigingen in ratingschalen of -systemen of kredietrisicobeleid/-kaders die helpen bij het bepalen/meten van het kredietrisico, en het veranderen/wijzigen van productvoorwaarden om inbreuken op beleid of uitzonderingen te vermijden.

8.2 Monitoring van kredietposities en kredietnemers

251. In het kader van de monitoring van kredietposities en kredietnemers moeten instellingen alle uitstaande bedragen en limieten monitoren en of de kredietnemer voldoet aan de in de kredietovereenkomst vastgestelde terugbetalingsverplichtingen, en voldoet aan de voorwaarden die ten tijde van de kredietverlening zijn vastgesteld, zoals de naleving van parameters van het krediet en convenanten.
252. Instellingen moeten ook monitoren of de kredietnemer en de zekerheid in overeenstemming zijn met het kredietrisicobeleid en de kredietvoorwaarden die ten tijde van de kredietverlening zijn vastgesteld, bijvoorbeeld of de waarde van de zekerheden en andere kredietverbeteringstechnieken behouden blijven, of de toepasselijke convenanten in stand worden gehouden, en of er sprake is van een negatieve ontwikkeling in deze factoren of in andere factoren die van invloed zijn op het risicoprofiel van de kredietnemer en/of de kredietfaciliteit.
253. Instellingen moeten de kwaliteit van de kredietposities en de financiële situatie van kredietnemers voortdurend monitoren en beoordelen om ervoor te zorgen dat latere wijzigingen in het kredietrisico met betrekking tot de eerste opname van de kredietverleningsposities kunnen worden vastgesteld en gekwantificeerd.

254. De voortdurende monitoring moet gebaseerd zijn op interne informatie over de kredietfaciliteiten en de betalingspraktijken van de kredietnemers, alsook op het gebruik van externe bronnen (bv. kredietbureaus, rechtstreeks van de kredietnemer), indien van toepassing.
255. Daarnaast moeten instellingen ook de concentratiemaatregelen monitoren ten opzichte van de waarden die in hun kredietrisicobereidheid, -beleid en -procedures zijn gespecificeerd, met inbegrip van, voor zover relevant, het product, de geografie, de industrie, de kenmerken van de zekerheid (type, locatie) en de kwaliteit van portefeuilles, subportefeuilles en blootstellingen.
256. Instellingen die betrokken zijn bij de syndicering van transacties met hefboomwerking dienen voor deze activiteiten interne normen en monitoringfuncties ten uitvoer te leggen. Instellingen dienen transacties te identificeren die zijn onderworpen aan mislukte syndicaten, dat wil zeggen transacties die niet binnen 90 dagen na de datum van de toezegging werden gesyndiceerd. Instellingen moeten een specifiek kader opzetten om deze 'vastgelopen transacties' af te handelen in termen van holdingstrategie, boekings- en boekhoudpraktijken, regulatoire classificatie en latere berekening van kapitaalvereisten.

8.3 Regelmatige kredietbeoordeling van kredietnemers

257. Instellingen moeten ook regelmatig kredietbeoordelingen uitvoeren van kredietnemers die ten minste middelgrote of grote ondernemingen zijn, met het oog op het identificeren van veranderingen in hun risicoprofiel, financiële positie of kredietwaardigheid ten opzichte van de criteria en de beoordeling ten tijde van de initiëring van de leningen, alsook het evalueren en actualiseren van eventuele relevante interne ratings/scores.
258. Het beoordelingsproces en de frequentie moeten specifiek zijn en in verhouding staan tot het type en het risicoprofiel van de kredietnemer en het type, de omvang en de complexiteit van de kredietfaciliteit, en moeten in relevante beleidslijnen en procedures worden gespecificeerd. Instellingen moeten vaker evaluaties uitvoeren als zij een verslechtering van de krediet- en activakwaliteit vaststellen. Het algemene monitoringkader voor het kredietrisico en de gegevensinfrastructuur zouden de instellingen in staat moeten stellen om te verifiëren of er regelmatige kredietbeoordelingen zijn uitgevoerd in overeenstemming met het kredietrisicobeleid en de kredietrisicoprocedures, en om eventuele uitschieters/uitzonderingen te laten opvolgen.
259. Daartoe moeten instellingen, in voorkomend geval, de relevante financiële informatie over de kredietnemer regelmatig bijwerken en de nieuwe informatie beoordelen aan de hand van de overeenkomstig het afdeling 4.3 van deze richtsnoeren vastgestelde criteria voor de kredietwaardigheidsbeoordeling. De verzameling en beoordeling van deze informatie dient de instelling te ondersteunen bij de herkenning van early warning tekenen van een afnemende kredietkwaliteit.

260. Instellingen dienen periodieke evaluaties uit te voeren met het oog op de beoordeling van het wanbetalingsrisico van de kredietnemer en de mogelijke behoefte aan migratie tussen risicocategorieën en graderingen.
261. De kredietbeoordelingen van kredietnemers dienen een beoordeling te omvatten van de gevoeligheid van bestaande schulden en kredietnemers voor externe factoren, zoals de wisselkoersvolatiliteit, indien relevant, die van invloed kan zijn op de omvang van de schuld en de terugbetalingscapaciteit, tevens in overeenstemming met de vereisten inzake gevoeligheidsanalyse, zoals gespecificeerd in afdeling 5.2.6.
262. Instellingen dienen de risico's te beoordelen die verbonden zijn aan de herfinanciering van bestaande schulden en de monitoring van leningen met bullet-/ballonbetalingsvoorwaarden afzonderlijk van andere leningen op regelmatige basis. Zij moeten een analyse verrichten van de mogelijke gevolgen voor het onvermogen van een kredietnemer om de bestaande schuld te verlengen of te herfinancieren, en omvatten onder meer een vooruitblikkende macro-economische prognose en toegang tot kapitaalmarkten en andere soorten schuldstructuren. Instellingen houden nauw toezicht op het vermogen van de kredietnemers om hun schulden gedurende de gehele looptijd van een lening terug te betalen of te herfinancieren, en niet alleen wanneer de kredietnemer de vervaldatum van een lening nadert.
263. Bij een regelmatige beoordeling van het kredietrisico moet rekening worden gehouden met zowel het individuele als het totale risicoprofiel van de blootstelling, met inbegrip van relevante macro-economische factoren en specifieke economische sectoren of activiteiten en hoe de terugbetalingscapaciteit door deze factoren kan worden beïnvloed.
264. In voorkomend geval moeten de instellingen ook een beroep doen op de garanten in het kader van de kredietfaciliteitovereenkomst. Naast de beoordeling van de blijvende kredietwaardigheid van de garant moet bij een analyse van de doeltreffendheid van een garantie ook rekening worden gehouden met de afdwingbaarheid en de tijd die nodig is om de garantie te realiseren.
265. Naast de monitoring van krediet- en financiële parameters moeten instellingen rekening houden met informatie over kwalitatieve factoren die een relevante invloed kunnen hebben op de terugbetaling van een lening. Deze factoren kunnen informatie omvatten over de kwaliteit van het beheer, de overeenkomsten/meningsverschillen tussen eigenaren, de betrokkenheid van de eigenaar jegens de kredietnemer, de voorspelde marktgroei, het prijszettingsvermogen van een onderneming, een kostenstructuur en flexibiliteit van de kosten, de trend, de omvang en de aard van de kapitaaluitgaven en de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling, en de toewijzing tussen schuldhouders en dienstverleners binnen de geconsolideerde groep instellingen.

8.4 Monitoring van convenanten

266. In voorkomend geval en indien van toepassing op specifieke kredietovereenkomsten dienen instellingen de vereisten betreffende de verzekering van zekerheden te monitoren en

deze op te volgen, in overeenstemming met de kredietovereenkomsten of de vereisten van kredietfaciliteiten.

267. In voorkomend geval dienen instellingen de naleving van de in de kredietovereenkomsten overeengekomen convenanten te monitoren. De naleving door de kredietnemer van convenanten en, in voorkomend geval, de tijdige afgifte van nalevingscertificaten voor het convenant moeten worden gebruikt als instrumenten voor vroegtijdige waarschuwing. Vroegtijdige opsporing van afwijkingen is van essentieel belang voor de bescherming van de positie van de instelling ten aanzien van de kredietnemer en andere mogelijke betrokken kredietgevers. De voortdurende monitoring van de financiële convenanten moet alle in de convenanten gespecificeerde relevante ratio's omvatten (bv. nettoschuld/EBITDA, rentedekkingsgraad, dekkingsgraad van de schuldendienst (DSCR)).
268. Instellingen moeten ook niet-financiële convenanten monitoren, niet alleen door middel van het verzamelen van het convenantcertificaat, in voorkomend geval, maar ook met behulp van andere middelen, bijvoorbeeld door nauwe contacten met de kredietnemer door de opdrachtgever.

8.5 Gebruik van early warning indicators/watch lists voor kredietmonitoring

269. Als onderdeel van hun monitoringkader moeten instellingen relevante kwantitatieve en kwalitatieve EWI's ontwikkelen, in stand houden en regelmatig evalueren die worden ondersteund door een geschikte IT- en gegevensinfrastructuur die het mogelijk moet maken in hun geaggregeerde portefeuille alsook in portefeuilles, subportefeuilles, bedrijfstakken, geografische gebieden en individuele blootstellingen tijdig een verhoogd kredietrisico op te sporen.
270. Voor de EWI's moeten triggerniveaus zijn gedefinieerd met betrekking tot de niveaus die zijn gespecificeerd in de kredietrisicobereidheid en -strategie en het kredietrisicobeleid, en zijn escalatieprocedures aangewezen, met inbegrip van toegewezen verantwoordelijkheden voor de vervolgacties. Deze escalatieprocedures moeten ook betrekking hebben op het kiezen van blootstellingen of kredietnemers voor intensief monitoring, een watch list.
271. Het EWI-kader moet een beschrijving bevatten van de relevantie van de indicatoren met betrekking tot de kenmerken van transacties en soorten kredietnemers of, in voorkomend geval, voor homogene groepen portefeuilles.
272. Bij het identificeren van een geïnitieerde EWI-gebeurtenis op het niveau van een individuele blootstelling, portefeuille, subportefeuille of kredietnemersgroep, dienen instellingen vaker te monitoren en, indien nodig, te overwegen ze op een watch list te plaatsen en vooraf bepaalde (beperkende) maatregelen te nemen. De monitoring van deze watch list moet ertoe leiden dat specifieke rapporten regelmatig worden geëvalueerd door het hoofd van de risicomanagerfunctie, de hoofden van de functies die bij de kredietverlening zijn betrokken en het leidinggevend orgaan.

273. Wanneer de maatregelen interactie met de kredietnemer omvatten, moeten instellingen rekening houden met hun individuele omstandigheden. Het niveau van contact en communicatie met de kredietnemer tijdens betalingsmoeilijkheden moet in overeenstemming zijn met de informatievereisten zoals vastgelegd in de EBA-richtsnoeren inzake achterstallige betalingen en gedwongen verkoop.
274. In het kader van hun voortdurende monitoring van het kredietrisico moeten instellingen rekening houden met de volgende signalen die duiden op een verslechtering van de kredietkwaliteit:
- a. negatieve macro-economische gebeurtenissen (met inbegrip van, maar niet beperkt tot economische ontwikkeling, veranderingen in de wetgeving en technologische bedreigingen voor een bedrijfstak) die van invloed zijn op de toekomstige winstgevendheid van een bedrijfstak, een geografisch segment, een groep kredietnemers of een individuele kredietnemer, alsook het verhoogde risico op werkloosheid voor groepen personen;
  - b. bekende ongunstige veranderingen in de financiële positie van kredietnemers, zoals een aanzienlijke toename van het schuldniveau of aanzienlijke stijgingen van de schuldendienstquotes;
  - c. een aanzienlijke daling van de omzet of, in het algemeen, van de terugkerende kasstroom (met inbegrip van het verlies van een groot contract/klant/huurder);
  - d. aanzienlijke vernauwing van de exploitatiemarges of -inkomsten;
  - e. een significante afwijking van de feitelijke opbrengsten uit de prognose of een aanzienlijke vertraging in het bedrijfsplan van een project of een investering;
  - f. veranderingen in het kredietrisico van een transactie die ertoe zouden leiden dat de voorwaarden aanzienlijk anders zouden zijn indien de transactie nieuw was geïnitieerd of uitgegeven op de rapportagedatum (zoals verhoogde bedragen aan vereiste zekerheden of garanties, of een hogere terugkerende inkomensdekking door de kredietnemer);
  - g. een feitelijke of verwachte aanzienlijke daling van de externe kredietrating van de hoofdtransactie, of in andere externe marktindicatoren van het kredietrisico voor een specifieke transactie of vergelijkbare transactie met dezelfde verwachte looptijd;
  - h. veranderingen in de voorwaarden voor toegang tot markten, een verslechtering van de financieringsvoorwaarden of bekende verminderingen van de door derden aan de kredietnemer verstrekte financiële steun;
  - i. een vertraging van de bedrijfsactiviteiten of een ongunstige tendens bij de activiteiten van de kredietnemer die een aanzienlijke wijziging van het vermogen van de kredietnemer kan veroorzaken om aan zijn schuldverplichtingen te voldoen;

- j. een aanzienlijke toename van de economische of marktvolatiliteit die een negatief effect kan hebben op de kredietnemer;
- k. voor transacties die zijn gedekt door zekerheden, een significante verslechtering van de verhouding tussen het bedrag ervan en de waarde van de zekerheid als gevolg van ongunstige ontwikkelingen in de waarde van de zekerheid, of geen wijziging of een verhoging van het uitstaande bedrag als gevolg van de vastgestelde betalingstermijnen (zoals uitgebreide aflossingsvrije perioden van de hoofdbetaling, stijgende of flexibele termijnen, uitgebreide termijnen);
- l. een aanzienlijke toename van het kredietrisico met betrekking tot andere transacties van dezelfde kredietnemer of significante veranderingen in het verwachte betalingsgedrag van de kredietnemer, indien bekend;
- m. een aanzienlijke toename van het kredietrisico als gevolg van een toename van de moeilijkheden van de groep waartoe de kredietnemer behoort, zoals ingezetenen van een bepaald geografisch gebied, of aanzienlijke ongunstige ontwikkelingen in de prestaties van de economische activiteit van de kredietnemer of de toegenomen moeilijkheden in de groep van verbonden kredietnemers waartoe de kredietnemer behoort;
- n. bekende juridische maatregelen die aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor de financiële positie van de kredietnemer;
- o. de te late afgifte van een nalevingscertificaat, een verzoek om ontheffing of een inbreuk met betrekking tot de convenanten, althans wat de financiële convenanten betreft, indien van toepassing;
- p. negatieve migraties op het niveau van de interne kredietgraad/risicoklasse van de instelling in de geaggregeerde kredietportefeuille of in specifieke portefeuilles/segmenten;
- q. een daadwerkelijke of verwachte verlaging van de interne kredietrating/risicoclassificatie voor de transactie of kredietnemer of een verlaging van de op het gedrag gebaseerde score die wordt gebruikt om het kredietrisico intern te beoordelen;
- r. zorgen die in de verslagen van de externe accountants van de instelling of de kredietnemer aan de orde zijn gesteld;
- s. een of meer aan de kredietnemer gerelateerde faciliteiten heeft een achterstand van 30 dagen.

8.5.1 Follow-up- en escalatieproces op basis van geactiveerde EWI's

275. Wanneer een EWI is geactiveerd voor nadere monitoring en verder onderzoek, moet onmiddellijk actie worden ondernomen overeenkomstig het beleid en de procedures van de instelling, zoals bepaald in afdeling 4.3 van deze richtsnoeren. De aangewezen functies moeten een analyse uitvoeren om de ernst van de geactiveerde gebeurtenis te beoordelen en passende maatregelen en follow-up voor te stellen. Deze analyse dient onverwijld te worden voorgelegd aan de in het beleid en de procedures aangewezen relevante kredietbeslissers.
276. De betrokken kredietbeslissers moeten, op basis van de bovengenoemde analyse en andere relevante toegankelijke informatie, een besluit nemen over de passende volgende stappen. Het besluit moet worden gedocumenteerd en moet ter kennis worden gebracht van de relevante onderdelen van de instelling voor actie en follow-up.
277. Het activeren van EWI's moet leiden tot een hogere frequentie in het evaluatieproces, met inbegrip van discussies en besluiten van de kredietbeslissers, en tot intensievere informatieverzameling bij de kredietnemer. De verzamelde informatie moet voldoende zijn om frequentere kredietbeoordelingen van de kredietnemers te ondersteunen.

Bijlage 1 — Kredietverleningscriteria

Deze bijlage bevat een reeks criteria ter overweging bij het opstellen en documenteren van de criteria voor de kredietverlening, in overeenstemming met deze richtsnoeren.

Kredietverlening aan consumenten

1. Acceptatiecriteria voor de klant, d.w.z. klantencategorieën, leeftijdslimieten voor de klant, kredietgegevens van de klant
2. Definitie van aanvaardbaar inkomen
3. Minimumvereisten voor zekerheden
4. Minimumvereisten voor garanties
5. Maximumbedragen van de leningen
6. Maximale looptijden van de leningen
7. Amortisatievereisten (inclusief rentevoettype voor de leningen)
8. Risicogrenzen (concentratie, soort product, enz.)
9. Aanvaardbare grenswaarden voor de loan-to-value ratio (voor gedekte leningen)
10. Aanvaardbare limieten voor loan-to-income-ratio
11. Aanvaardbare limieten voor de debt-to-income ratio
12. Aanvaardbare limieten voor de ratio inkomsten t.o.v. de totale kredietverplichtingen (inclusief voor bruto-inkomen, het inkomen na belastingen en premies, het inkomen na aftrek van de financiële lasten, het inkomen na regelmatige andere uitgaven)
13. Aanvaardbare maximale omvang van de lening met het oog op de terugbetalingscapaciteit
14. Nalevingsbeleid ten aanzien van de macroprudentiële vereisten, indien van toepassing

Kredietverlening aan micro-, kleine, middelgrote en grote ondernemingen

1. Specificatie van de geografische markten en economische sectoren
2. Acceptatiecriteria voor de klant, d.w.z. voor specifieke PD's, externe ratings, klantentypes, staat van dienst, enz.
3. Minimumvereisten voor inkomsten, kasstroom en financiële prognoses
4. Minimumvereisten voor zekerheden
5. Minimumvereisten voor garanties en kredietverbeteringen
6. Minimumvereisten voor aanvaardbare convenanten
7. Vereisten voor de kredietopneming van de kredietnemer

8. Maximumbedragen van de leningen
9. Passende limieten voor leningen met gedeeltelijk regres of zonder regres
10. Maximale looptijden van de leningen
11. Amortisatieschema's en normen voor de aanvaardbaarheid van en beperkingen op aflossingsvrije leningen en op het gebruik van rentereserves en 'cash sweep'-structuren
12. Risicogebaseerde limieten (voor concentratie, soort product, enz.)
13. Aanvaardbare limieten voor de loan-to-value ratio (voor gedekte leningen)
14. Aanvaardbare limieten voor de dekkinggraad van de schuldendienst
15. Aanvaardbare limieten voor de rentedekkinggraad
16. Aanvaardbare EBITDA-limieten
17. Aanvaardbare limieten voor de hefboomratio
18. Aanvaardbare limieten voor de verhouding vreemd/eigen vermogen
19. Aanvaardbare limieten voor de verhouding inkomsten/kosten
20. Aanvaardbare limieten voor de verhouding kasstroom/schuldendienst
21. Aanvaardbare limieten voor het rendement op het eigen vermogen
22. Aanvaardbare limieten voor het niveau van kapitalisatie (netto bedrijfsopbrengsten/marktwaarde)
23. Normen voor het aanpakken en beperken van risico's in verband met milieurisico's
24. Nalevingsbeleid ten aanzien van de macroprudentiële vereisten, indien van toepassing

Kredietverlening met betrekking tot zakelijk onroerend goed

Naast de algemene criteria voor het verstrekken van leningen aan micro-, kleine, middelgrote en grote ondernemingen, moeten instellingen de volgende producttypespecifieke criteria specificeren:

1. Specifieke vormen zakelijk onroerend goed die een instelling voornemens is te financieren (kantoor, detailhandel, industrieel en woningen voor meerdere gezinnen, die niet eigendom zijn van of worden bewoond door huishoudens; dit kan worden gedefinieerd als grond en de gebouwen daarop, die winst of inkomen genereren op basis van kapitaalwinsten of huur)
2. De minimumomvang van het door de kredietnemer te verstrekken eigen vermogen en de marktwaarde van het gehypothekeerde zakelijk onroerend goed
3. Risicogebaseerde limieten voor leningen voor speculatieve ontwikkeling
4. Normen voor de beoordeling van de verschillende stadia van de ontwikkeling/bouw van het zakelijk onroerend goed in verband met de kredietopneming in het kader van de lening

5. Minimumnormen met betrekking tot de vereisten voor prestatie- en betalingsobligaties en titelverzekeringen
6. Minimumnormen om te zorgen voor een minimumniveau van toezicht op de bouw door middel van een gecontracteerde aanwezigheid en een bezoek ter plaatse van geschikte ervaren professionals, bijvoorbeeld architecten, quantity surveyors en bouwterreinmanagers
7. Minimumnormen om de geschiktheid en ervaring van contractanten of leveranciers van materialen doeltreffend te beoordelen
8. Minimumnormen voor pre-leasing/pre-selling vereisten voor zakelijk onroerend goed

Scheepsfinanciering

Naast de algemene criteria voor het verstrekken van leningen aan micro-, kleine, middelgrote en grote ondernemingen, moeten instellingen de volgende producttypespecifieke criteria specificeren:

1. Het doel van de financiering (d.w.z. scheepsbouw, aankoop, exploitatie)
2. Het soort financiering (door hypotheken gedekte leningen, nieuwbouwfinanciering, niet-gedekte/bedrijfsleningen, mezzanine, enz.)
3. Basisvoorwaarden van de leningsovereenkomst (maximumduur op basis van de levensduur van het vaartuig), maximale bijdrage, eerste pandrecht in de regel, eigen deelname naar gelang van de risicograad van de financiering, enz.)
4. Minimumeisen voor de benodigde certificaten (classificatie, verontreiniging, veiligheid, enz.)
5. Minimumeisen voor aanvaardbare registers/"vlaggen"
6. Minimumeisen voor aanvaardbare classificatiebureaus

Bijlage 2 — Informatie en gegevens voor de kredietwaardigheidsbeoordeling

---

Deze bijlage bevat een overzicht van de informatie, gegevens en het bewijsmateriaal ter overweging van instellingen en kredietgevers bij het verzamelen van informatie ten behoeve van de kredietwaardigheidsbeoordeling overeenkomstig deze richtsnoeren. Wanneer dat relevant en passender is, bijvoorbeeld wanneer geautomatiseerde modellen bij de kredietverlening worden gebruikt, mogen instellingen en kredietgevers, in overeenstemming met de toepasselijke wetgeving en met name Richtlijn 2008/48/EG, Richtlijn 2014/17/EU en Verordening (EU) 2016/679, andere soorten/bronnen van informatie en gegevens van economische of financiële aard gebruiken die voor de beoordeling noodzakelijk zijn.

A. Kredietverlening aan consumenten

1. Bewijs van identificatie
2. Bewijs van woonplaats
3. Indien van toepassing, informatie over het doel van de lening
4. Indien van toepassing, bewijs dat aan toelatingsvoorwaarden is voldaan voor de lening
5. Bewijs van dienstverband, met inbegrip van type, sector, status (bv. voltijds, deeltijd, contractant, zelfstandige) en duur
6. Bewijzen van inkomsten of andere bronnen van terugbetaling (met inbegrip van jaarlijkse bonus, commissie, overuren, indien van toepassing) die een redelijke periode bestrijken, met inbegrip van loonstrookjes, bankafschriften van de lopende rekening en gecontroleerde of professionele geverifieerde rekeningen (voor zelfstandigen)
7. Informatie over financiële activa en verplichtingen, bv. spaarrekeningoverzichten en leningoverzichten met vermelding van uitstaande leningen
8. Informatie over andere financiële verplichtingen, zoals alimentatie voor kinderen, schoolgeld en andere alimentatie, indien van toepassing
9. Informatie over de samenstelling van het huishouden en afhankelijke personen
10. Bewijs van de belastingstatus
11. In voorkomend geval, bewijs van levensverzekeringen voor de genoemde kredietnemers
12. Indien van toepassing, gegevens van kredietregisters of kredietinformatiebureaus of andere relevante databases, die betrekking hebben op informatie over financiële verplichtingen en achterstallige betalingen
13. Informatie over de zekerheid, indien van toepassing
14. Bewijs van eigendom van de zekerheid

15. Bewijs van de waarde van de zekerheid
16. Bewijs van verzekering van de zekerheid
17. Informatie over garanties, andere kredietrisicobeperkende factoren en garanten, indien van toepassing
18. Huurovereenkomst of bewijs van eventuele huurinkomsten voor leningen met het oog op verhuur, indien van toepassing
19. Ramingen voor vergunningen en kosten, indien van toepassing, voor de bouw en renovatie van vastgoed

B. Kredietverlening aan micro-, kleine, middelgrote en grote ondernemingen

1. Informatie over het doel van de lening
2. Indien van toepassing, bewijs van het doel van de lening
3. Financiële overzichten en begeleidende nota's over het niveau voor één entiteit en het geconsolideerde niveau (balans, winst of verlies, kasstroom) over een redelijke termijn, een gecontroleerde of professioneel gecontroleerde jaarrekening, indien van toepassing
4. Verouderde verslagen/verklaringen van de schuldenaar
5. Bedrijfsplan zowel voor de kredietnemer als ten opzichte van het doel van de lening
6. Financiële prognoses (balans, winst of verlies, kasstroom)
7. Bewijs van belastingstatus en belastingverplichtingen
8. Gegevens uit kredietregisters of kredietinformatiebureaus, die ten minste betrekking hebben op de informatie over financiële verplichtingen en achterstallige betalingen
9. Informatie over de externe kredietrating van de kredietnemer, indien van toepassing
10. Informatie over bestaande convenanten en de naleving daarvan door de kredietnemer, indien van toepassing
11. Informatie over grote rechtszaken waarbij de kredietnemer betrokken is op het ogenblik van de aanvraag
12. Informatie over de zekerheid, indien van toepassing
13. Bewijs van de eigendom van de zekerheid, indien van toepassing
14. Bewijs van de waarde van de zekerheid
15. Bewijs van verzekering van de zekerheid
16. Informatie over de afdwingbaarheid van de zekerheden (in het geval van gespecialiseerde kredietverlening, een beschrijving van de structuur en het beveiligingspakket van de transactie)
17. Informatie over garanties, andere kredietrisicobeperkende factoren en garanten, indien van toepassing

18. Informatie over de eigendomsstructuur van de kredietnemer ten behoeve van de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering

C. Kredietverlening met betrekking tot zakelijk onroerend goed

In aanvulling op de in deel B hiervoor vermelde gegevens:

1. Informatie over huurprijzen, leegstand en huurders, met inbegrip van contracten voor het specifieke onroerend goed dat verband houdt met het doel van de lening
2. Informatie over het type vastgoedportefeuille
3. Bewijzen van de leegstand en de omloopsnelheid van de portefeuille, per type onroerend goed, leeftijd en locatie van het onroerend goed
4. Bewijzen van het huurpeil per type onroerend goed, leeftijd en locatie van het onroerend goed
5. Informatie over de belangrijkste huurders per type onroerend goed, leeftijd en locatie van het onroerend goed
6. Informatie over de motivering voor het met de lening verbonden onroerend goed, ondersteund door een locatiespecifieke evaluatie van vraag en aanbod op de markt door een erkende vastgoedmakelaar met relevante deskundigheid
7. Bewijs van de waarde van de zekerheid en afzonderlijke eenheden van de zekerheden in de vorm van onroerend goed, indien van toepassing

D. Kredietverlening in verband met de ontwikkeling van onroerend goed

In aanvulling op de in deel B hiervoor vermelde gegevens:

1. Bewijs van ervaring met soortgelijke projecten en soortgelijke soorten activa, bijvoorbeeld kantoren, detailhandel en industrie
2. Informatie over het lopende project dat door de kredietnemer wordt ontwikkeld
3. Bewijs van bestemmings- en bouwvergunningen
4. Informatie over architecten, ingenieurs en aannemers
5. Bewijs van contracten met contractanten en relevante documentatie over de ontwikkeling, met inbegrip van informatie over sancties, garanties en de kosten van overschrijdingen
6. Informatie over de motivering voor de ontwikkeling, ondersteund door een locatiespecifieke beoordeling van vraag en aanbod op de markt door een erkende vastgoedmakelaar met relevante deskundigheid
7. Bewijs van kostenramingen en een tijdschema voor de ontwikkeling, met inbegrip van reserveringen voor de ontwikkeling

E. Scheepsfinanciering

In aanvulling op de in deel B hiervoor vermelde gegevens:

1. Bewijs van ervaring in een soortgelijk type vaartuig en segment
2. Bewijs van de eigendom van de activa met informatie over de vaartuigen, bv. naam, registratienummer, type, leeftijd en grootte
3. Informatie over verzekeringen en classificatie van activa door een classificatiebureau dat voor de instelling aanvaardbaar is
4. Bewijs van de naleving van de veiligheids- en milieuvorschriften die van toepassing zijn op de scheepvaartsector
5. Informatie, op basis van marktgegevens, over elk vaartuigtype en segmentprognoses, bv. geografische locatie van eerdere en geplande toekomstige reizen
6. Bewijzen van verplichtingen buiten de balanstelling, zoals gecharterd door schepen en posities in het goederenvervoer in de toekomst

F. Projectfinanciering

In aanvulling op de in deel B hiervoor vermelde gegevens:

1. Informatie over het bedrijfsplan met betrekking tot het project
2. Bewijs van ervaring met soortgelijke projecten
3. Informatie over het lopende project dat door de kredietnemer wordt ontwikkeld
4. Bewijs van de bestemmings- en bouwvergunning in verband met het project
5. Informatie over architecten, ingenieurs en aannemers
6. Bewijs van contracten met contractanten en relevante documentatie over de ontwikkeling, met inbegrip van informatie over sancties, garanties en de kosten van overschrijdingen
7. Informatie over de motivering voor de ontwikkeling, ondersteund door een locatiespecifieke beoordeling van vraag en aanbod op de markt door een erkende vastgoedmakelaar met relevante deskundigheid
8. Bewijs van kostenramingen en een tijdschema, met inbegrip van reservering voor onvoorziene omstandigheden voor de ontwikkeling, gecertificeerd door een gekwalificeerde en erkende surveyor (of soortgelijk)

Bijlage 3 — Parameters voor kredietverlening en monitoring

Deze bijlage bevat een reeks kredietspecifieke parameters ter overweging van instellingen en kredietgevers bij het uitvoeren van kredietwaardigheidsbeoordelingen en het monitoren van kredietrisico, in overeenstemming met deze richtsnoeren. Indien relevant en meer passend, kunnen instellingen en kredietgevers daartoe gebruikmaken van andere parameters.

A. Kredietverlening aan consumenten

1. Lening t.o.v. inkomen
2. Rente en aflossing t.o.v. inkomen
3. Schulden t.o.v. inkomen
4. Schuldendienst t.o.v. inkomen
5. LTV

B. Kredietverlening aan micro-, kleine, middelgrote en grote ondernemingen

6. Ratio eigen vermogen (eigen vermogen van aandeelhouders gedeeld door totale activa)
7. (Langetermijn)verhouding vreemd/eigen vermogen
8. EBITDA
9. Schuldenopbrengst (netto bedrijfsinkomen/leningbedrag)
10. Rentedragende schuld/EBITDA
11. Bedrijfswaarde (som van de marktwaarde van gewone aandelen, marktwaarde van preferente aandelen, marktwaarde van schuld, minderheidsbelang, minus kasmiddelen en beleggingen)
12. Kapitalisatiepercentage (netto bedrijfsinkomen/marktwaarde)
13. Kwaliteit van de activa
14. Totale dekkinggraad van de schuldendienst (EBITDA) van de totale schuldendienst
15. Dekkinggraad van de kasschuld (netto kasmiddelen die worden geleverd door bedrijfsactiviteiten boven de gemiddelde kortlopende verplichtingen van de onderneming binnen een bepaalde periode)
16. Dekkinggraad (totale vlottende activa gedeeld door de totale kortlopende schuld)
17. Analyse van de toekomstige kasstromen
18. Rendement van de activa
19. Schuldendienst

20. Lening t.o.v. kosten (LTC)
21. Rentedekkingsgraad
22. Verhouding rendement op eigen vermogen (netto inkomsten na rente en belastingen over het gemiddelde aandeelhoudersvermogen)
23. Kapitaalopbrengst
24. Nettowinstmarge
25. Ontwikkeling van de omzet

C. Kredietverlening in verband met de ontwikkeling van onroerend goed

26. Ratio tussen vaste activa en eigen vermogen
27. LTV
28. Locatie en kwaliteit van het onroerend goed
29. LTC
30. DSCR voor zakelijk-onroerendgoedactiviteiten
31. Ontwikkeling van de bezettingsgraad

Winstgevendheid

32. Inkomsten uit verhuur aan het zakelijk onroerend goed gerelateerde rente-uitgaven

D. Schuldfinanciering, op activa gebaseerde leningen en projectfinanciering

33. Waarde van de goodwillovername
34. Ringfencing
35. LTV
36. Naleving van het ondernemingsplan
37. Hefboomratio (totale schuld boven EBITDA)
38. Terugbetalingscapaciteit

E. Scheepsfinanciering

39. Hefboomratio
40. Rating
41. Terugbetaling uit de operationele kasstroom
42. Terugbetaling via de garant
43. Terugbetaling uit verkoop van het vaartuig
44. Uitstaande betalingen